

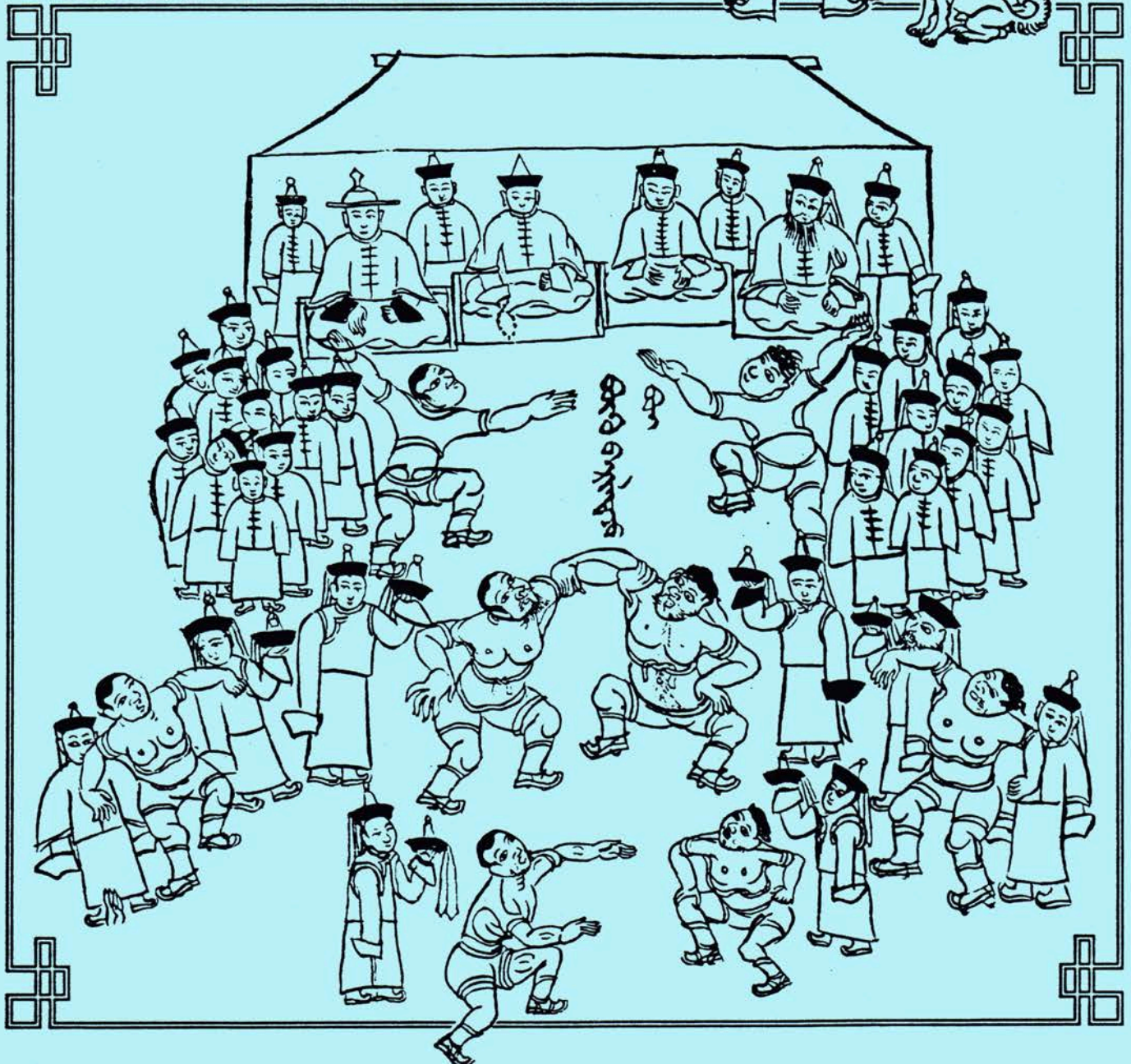
1991

GER

Nr. 3

DANSK MONGOLSK SELSKAB

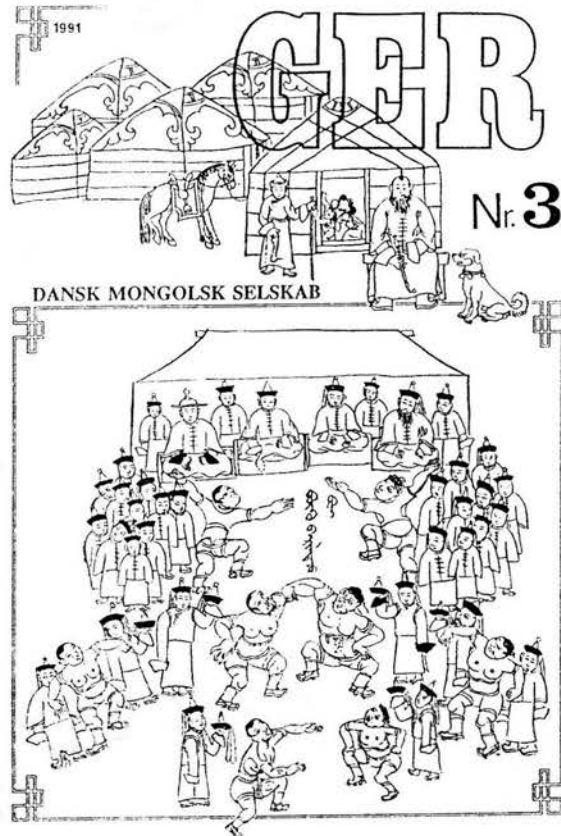
BRYDNING

Mongolerne har tre nationale sportsgrene: Hestevædeløb, bueskydning og brydning. Tilskuerne står samlet i en kreds om teltet med lamaer i gule og røde dragter og den lokale fyrste klædt i kinesisk brokade. Bryderne stiller op i to rækker med ansigtet mod hinanden. Hos Khalkha mongolerne består dragten af små korte læder bukser, medens hos nogle af mongolstammerne i Indre Mongoli er bryderne klædt i temmelig løstsiddende bukser. På overkroppen bærer Khalkha mongol bryderne en kort trøje af blødt kolæder. Den dækker stort set kun ryggen og sidder meget stramt. Den bindes sammen om maven. Man har så lidt på som muligt, for at modstanderen ikke skal kunne få for godt et greb og smide een omkuld. Rygstykket er ofte dekoreret med lykkesymboler som for eksempel flagermus, kinesiske skrifttegn eller hjulet, symbolet på den buddhistiske lære. Om halsen bærer de amuletter.

Når to bryderes navne bliver råbt op, kommer de dansende ind på pladsen foran teltet med udstrakte arme og udfører en rituel dans, som minder om en flyvende ørn. Dansen har til formål at blødgøre deres muskler, altså en slags opvarmning. Den skal desuden vise bryderens smukke kropsbygning. Dansen er også med til at skabe ro og ligevægt i bryderens eget sind og måske skabe frygt hos modstanderen. Bryderne falder på knæ og hilser på de fine gæster under den blå dug. Så begynder den voldsomme kamp. Ofte er kampen hurtigt afgjort. Taberen forsvinder i mængden omkring, medens vinderen får et stykke ost som belønning. Dansende med udbredte arme forlader sejrherren kamppladsen, alt imens han kaster småstykker af præmien op i luften som tak til himlen for sejren.

Der er ingen vægklasser. Brydere af alle størrelser kan deltage, men det er altid mænd. Der er ingen ring eller indhegnet område, hvor kampen skal foregå indenfor. Man taber en kamp, hvis man rører jorden med enten hoved, skulder, ryg, albue eller knæ, eller hvis man falder ned med hele kroppen. Som regel kæmper alle mod alle, to ad gangen. Deltagerne kan ved visse lejligheder være delt op i hold. Ved store turneringer kan der deltage så mange som 256 brydere.

FORSIDEFORKLARING

Naadam ends with a surprise

The Naadam Games - wrestling, archery and horse-racing were held in honour of the 70 years of the People's Revolution.

512 wrestlers from all over the country came to Ulaanbaatar for the Naadam. The biggest surprise, after two-days of competition, was that none of the five potential contenders won the games. O. Baljinnyam, a wrestler with the title of Elephant, became the Naadam Champion.

The horse races and the archery contests were equally interesting and highly competitive.

The Naadam Games were attended by President P. Ochirbat, Vice President R. Gonchigdorj and PM D. Byambasuren.

IN TRUTH WE BELIEVE

ESTABLISHED 1991

THE MONGOL MESSENGER

Published by the Mongolian News Agency **MONTSAME**

* Monday, July 8, 1991 * No 1 * Price T3

N A A D A M F E S T I V A L

Wrestling: is the most national of all Mongol sports. Historians claim that Mongol-style wrestling originated some seven thousand years ago. Each wrestler wears heavy boots, a very small, tight fitting loin cloth, and a pair of sleeves which meet across the back of his shoulders in something resembling a tiny vestige of a jacket, and the most important, a pointed cap of velvet, intricately designed.

There are no weight categories and the bouts are held in a knock-out system. The contestants come out on the field, leaping and dancing, flapping their arms in imitation of an eagle. Each wrestler has his attendant herald. A match is won when any part of the loser's body, except the soles of his feet and his open palms touches the ground. The loser walks under the raised arms of the winner in a sign of respect, and the latter unties his vest, which means he is not contempt after which the victor, again leaping and dancing takes a turn round the flag in the center of the field.

In Mongol - style wrestling,

competitors, beginning from the fifth round onwards are given special titles: Falcon, Elephant, Lion and the champion receives the title of Titan and a three-times winner - a Darhan Avraga.

The winners in the third, fifth and seventh rounds are showered with poems of poetry, extolling their strength, skill and dexterity:

The young lion
Challenges the wrestler
On the right wing
The elephant so-and-so
To a test of strength, agility.

* * *

DEAR FRIENDS

It gives us pleasure to invite you to the first edition of **THE MONGOL MESSENGER**, the first and only English weekly newspaper in Mongolia.

We will do our level best to keep you abreast of happenings and developments in the country by providing factual reporting and inside stories. They will reflect the fundamentally new stage in Mongolia's reform, especially its going over to market relations. You will be informed how people are breaking ideological fetters, and are overcoming the diktat of the party and dogmatic thinking. We shall deal with people and ideas, reviving culture and traditions.

We are looking forward to your valuable comments, suggestions and remarks concerning its articles and design, and of course, we hope you will be our regular readers and active contributors as well.

The ideas expressed in **THE MONGOL MESSENGER** will be strictly the views of the authors concerned.

Read and enjoy our newspaper.
On behalf of **THE MONGOL MESSENGER**.

Burenbayar Chanravyn
Editor-in Chief.

"My Dream Came True!"

These words uttered in the olden times have not lost their meaning today in the age of machines. A striking evidence of this was the "Miss Mongolia '91" beauty contest held for the third time in Ulaanbaatar on June 24-29.

Three years ago, when the idea of a beauty contest was conceived, there was a wave of contradictory views and excited emotions.

The debate still continues whether it's really necessary to hold such contests. There are orthodox believers, who are critical of the girls for going against the time-honoured religious canons.

Despite all this, beauty contests continue to win many admirers. Organizers of beauty contests in Mongolia have chosen those versions of the contests which are approved in many other countries. There is the jury, the contestants march past them and of course, also the crowd of admirers and fans. The girls don both the national and European-style clothes and it is believed that the Mongolian dress - *del*, imparts a serene and a little bit mysterious appearance, while European dress accentuates suppleness of movement and elegance.

The winners in Miss Mongolia '91 were not chosen on their look and figure, but more on personal merits, like their erudition, quick-wits, charm and

"Miss Mongolia-91" Michidmaa

Photo by R.Enhbat

sociability. More than a hundred girls went through the preliminary rounds, of whom there were nine finalists. Nine is regarded a magical number by the Mongols, no wonder we have the so-called nine gems. The winner from these nine "gems" was 20-year-old seamstress Ch. Michidmaa. During her free time she is learning English as her dream is to become an interpreter. This is her second dream

as her dream was to win the beauty contest, similarly like the ex-Misses Mongolia - N.Binderya and N. Monhtsetseg, who are her friends and Monhtsetseg her school mate. Michidmaa has achieved what she has wanted and now she and her other fellow contestants are waiting for the "Miss Asia '91" which will be held in Mongolia this autumn. Good luck to our girls.

By D. Namhai

Confrontation? No, Compromise!

Persisting economic crisis is fraught with the danger of leading to political crisis is evidenced by the recent accusations by the country's political parties blaming each other for the difficult situation.

**N. Bagabandi,
Secretary of the
Mongolian People's
Revolutionary Party
Central Committee**

We are going through a difficult period of political and economic instability and crisis in the country. Under such circumstances, it's not appropriate for political parties to hurl accusations against each other and further aggravate tensions.

What is needed of the political forces is a unity of actions, will-power and knowledge and do everything to prevent the economy from sliding into abyss.

National unity and political stability are vital today. The MPRP works precisely toward this end.

The official information of other parties is vague and is provocative for it calls for a common struggle against the so-called "communist threat," a term which no longer is relevant. There is no reason to urge the nation to go on a witch hunt, which will only check the country's progress.

Today there are much more important and vital tasks to attend to. Other parties have accused us of taking advantage of the privatization process, which must proceed within the existing laws.

The only danger lies in mutual suspicion and distrust. I would like to state with full authority that the times demand from us consensus.

If we stake on confrontation, whether we like it or not, the most important gain of our people

- national independence will be jeopardised.

**K. Zardykhan, Deputy
Chairman of the
Parliament, Counsellor
of the MPRP radical
faction**

I do not wish to dramatise the present situation in the country. The society is surely gripped in a state of political and ideological polarization and time will show who's who.

There are two strikingly opposing camps in Mongolia's political scene. A process of delimiting spheres of action is clearly developing within each of these forces. Consequently a third force with a neutral position comes to the fore. I think these forces seem to have three different ideological platforms: 1. Pro-democracy supporters, 2. anti-democratic forces, i.e., the conservatives and 3. the centrists.

Lately, the conservative forces have stepped up their activities and their backbone are reactionary and dogmatic-minded people within the MPRP around whom are amassed anti-perestroika forces too.

They are unable to divorce themselves from the theory of Marxism-Leninism. Despite this, there are a good number of sensible people in the MPRP.

The statement of the democratic forces was timely, but we have to be careful about one thing. I do not support the idea that the democratic forces, by withdrawing their representatives from the state and government can become an opposition force. This is not the time to dissolve the government. There are other forms of struggle.

The article published in the newspaper UNEN (of the MPRP) has officially called for a struggle against the government. This is an appeal of certain forces and not of

a single person. This warns us to be on guard. What we need today is the unity of all pro-perestroika and pro-democracy forces.

**E. Bat-Uul, Chairman
of the Mongolian
Democratic Party**

Lately, a certain group of people in the MPRP leadership, through the UNEN, resorted to a highly absurd action. In other words, the ruling party mounted a broad campaign against the state and government.

This shows that this group of people fail to understand that they themselves took part in creating the new structures of legislative and executive powers. It also is a evidence that the interests of the country are placed far below that of their own political ambitions and personal interests.

The actions of the conservatives are spearheaded against those decisive and purposeful activities which are vital for building a democratic state with a market-based economy.

In other words, we perceive their position as an attempt to strangle the democratic gains. Moreover, the actions of this group of people from the MPRP are strongly tilted toward extreme communist ideology, which, if carried to the end will check the process of democratization.

This is precisely why we called for a struggle against communism in its ideological context.

The radicals inside the MPRP gave a rebuff to the absurd actions of their own party. All these developments have shown that both the state and the government strictly honour democratic principles.

Today, the political situation in the country is gradually returning to normal and it's gratifying that a compromise has been reached, thanks to the victory of forces of good-will.

MONGOLSK DANSK SELSKAB

En kort introduktion til Mongolsk Dansk Selskab af Tungalag Njama, maj 1991, Ulaanbaatar, Mongoliet. Oversat af Bulgan Njama.

Mongolsk Dansk Selskab blev etableret den 17. december 1990 med det formål at fremme gensidige kendskab mellem befolkningerne i Danmark og Mongoliet indenfor emner som levemåde, traditioner, historie, kultur samt at støtte og fremme mulighederne for samarbejde indenfor videnskabelige, sociale og økonomiske områder mellem Danmark og Mongoliet. Derudover skal Mongolsk Dansk Selskab støtte og formidle brede kontakter mellem befolkningerne imellem.

Siden sin etablering har Mongolsk Dansk Selskab været koncentreret om aktiviteter til fremme af den mongolske befolknings almene kendskab til Danmark og dets historie, kulturelle og videnskabelige traditioner og resultater. Af konkrete planer kan nævnes, at Mongolsk Dansk Selskab vil søge at etablere konkrete samarbejdsrelationer mellem Dansk Mongolsk Selskab i Danmark og Mongolsk Dansk Selskab i Mongoliet. Samarbejdet kan foregå på forskellige niveauer: Ide- og materialeudveksling, udstillinger, filmforevisninger samt kontaktfremmende aktiviteter og lignende.

For nuværende har Mongolsk Dansk Selskab ca. 100 medlemmer, som består af folk i forskellige aldersgrupper, lige fra 12-13 årige børn til folk i pensionsalderen. Fagligt og professionelt dækker vore medlemmer mange forskellige områder. Der er for eksempel skoleelever, økonomer, jurister, ingeniører, etnografer, videnskabsfolk, folk ansat indenfor kultur, undervisning, landbrug og private næringsdrivende. Det er kort sagt alle, der gerne vil uddybe deres kendskab til Danmark og Skandinavien og lære af danske erfaringer.

Vi bliver ofte inviteret til for eksempel skoler og undervisningsinstitutioner for at fortælle om Danmark. Vore besøg bliver desværre ofte begrænset ved, at vi selv ved så lidt om emnet. Turen til Danmark (maj 1991) vil uden tvivl gavne på dette område, fordi vi kommer til at opleve tingene på nært hold. Vi bestræber os på at formidle kendskabet til Danmark til den brede befolkning via radio, fjernsyn og den trykte presse.

Mange ved sikkert, at der ikke er etableret noget konkret samarbejde på regeringsniveau endnu. Det er en af årsagerne til, at vi ved så lidt om hinanden. Vi håber på, at vore selskaber kan gavne på dette felt ved, at vi hjælper hinanden med de nødvendige oplysninger, materialer og kontakter indenfor såvel kulturhistoriske som socio-økonomiske områder.

Tungalag Njama

GÆSTER FRA MONGOLIET

I slutningen af maj 1991 modtog Dansk Mongolsk Selskab besøg fra Mongolsk Dansk Selskab. Delegationen bestod af Mongolsk Dansk Selskabs formand og sekretær samt en tolk. Formanden Hr. Purevdorj Nemekeh er desuden medlem af parlamentet i Mongoliet og formand i organisationen for de private næringsdrivende. Mongolsk Dansk Selskabs stifter og sekretær Fru Tungalag Njama er økonom af uddannelse og i det daglige beskæftiger hun sig med brede emner, der har med uddannelse at gøre. Tolken Hr. Lhagvadorj Dabaadorjiin var med på rejsen for at lette kommunikationen. Han arbejder til hverdag for Arisimpex (Mongolsk læder og skind firma).

Den officielle del af besøget varede en uges tid. Dansk Mongolsk Selskab prøvede inden for en meget

kort frist at arrangere et program for vore gæster således at de kunne rejse hjem med så mange indtryk som muligt. Der måtte trækkes på mange menneskers hjælp for at sammensætte et program, der nogenlunde kunne dække deres forskellige interesser. Vi kendte ikke på forhånd til deres planer for opholdet og vidste ikke, hvad der kunne være af interesse for dem at se. Med så kort et ophold måtte man prioriterer kraftigt blandt de fremsatte ønsker. Vi var for eksempel sikre på, at de ville være interesseret i at se et dansk landbrug, et uddannelsessted, kulturelle seværdigheder og lignende.

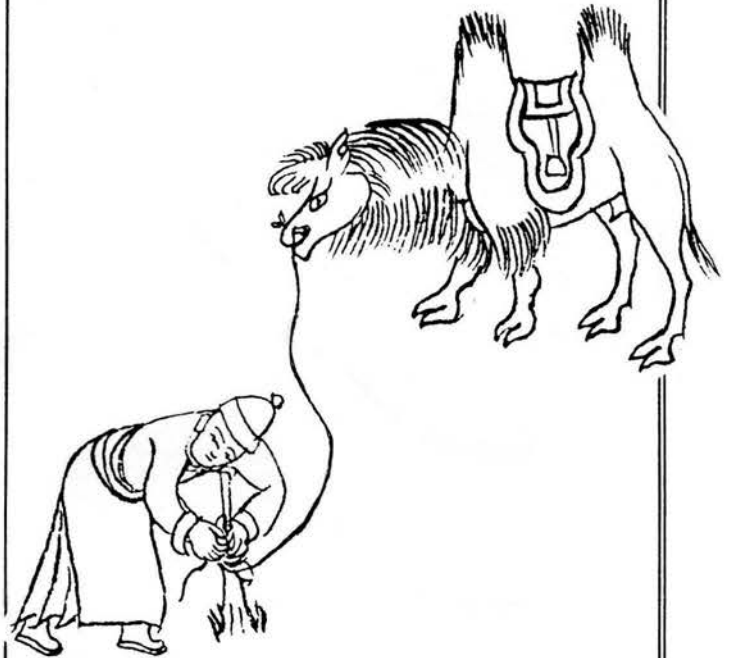
Da de ankom til København, viste det sig, at de var meget interesserede i at se industrivirksomheder, hvilket vi dog kun vidste meget lidt om. Vor formand Rolf Gilbert var guide for de besøgende fra start til slut. Han krydsede store dele af Sjælland med tog, bil og til fods for at vise dem så meget som muligt. Vort medlem Astrid Schelde formidlede et besøg på et familie brug hos Susanne og Jørgen Hansen på en gård ved Sorø. Besøget blev en stor succes. Alle var meget begejstrede, og jeg tror, de havde meget at tænke på den aften, da de kom tilbage.

Udover besøg ved forskellige industrivirksomheder og forskningsinstitutioner (For eksempel: Niro Atomizer, Danagro, Risø, Landbrugsrådet) fik vore gæster også mulighed for at få smagsprøver på dansk mad, og selskabelig med Dansk Mongolsk Selskabs bestyrelse. Desværre var det ikke muligt på grund af den meget korte tid at organisere et medlemsmøde, hvilket ellers er bestyrelsens hensigt ved den slags besøg. De nåede også at opleve vikingskibe, Tivoli, havet og slotte. Vore gæster gav udtryk for stor tilfredshed med deres oplevelser, og vi skal sige MANGE TAK til medlemmerne i Dansk Mongolsk Selskab, især til alle, der medvirkede til at gøre gæsternes ophold i Danmark behageligt. Vore gæster var tilfredse med det de havde hørt og set i Danmark. De kan nu fortælle befolkningen i Mongoliet mere end blot det, de kender fra "geografibogen".

Ifølge deres beretninger er der blandt mongoler i almindelighed stor interesse for Danmark, og der er mange mennesker i forskellige aldersklasser, som har henvendt sig til Mongolsk Dansk Selskab for at høre om Danmark. Der er mange mongoler, som ønsker at få en penneven i Danmark. Især børn er interesseret i at have en dansk penneven. Mongolsk Dansk Selskab vil også være behjælpelig med turistrejser til Mongoliet.

En stor tak til Rolf Gilbert, Marianne Haslund-Christensen, Søren Haslund-Christensen, Astrid Schelde, Susanne og Jørgen Hansen, Jan Koed, Leif Petersen, Klaus Ferdinand, som alle bidrog til at gæsternes ophold i Danmark blev spændende og oplevelsesrig.

Bulgan Njama

DEN MONGOLSKE FOLKEREPUBLIK LIGE NU

af David Sneath

REDAKTIONEN:

Dr. David Sneath er ansat ved Mongolia and Inner Asia Studies Unit, University of Cambridge, England. Sneath har netop i juni 1991 besøgt Ulaanbaatar, og fortæller her om sine indtryk til GER.

I Ulaanbaatar er der mangel på næsten alt muligt. Kød, smør, sukker og andre fødevarer er rationeret. Dette kan gøre livet vanskeligt for udlændinge uden en ration-bog, selv om USA-dollaren er blevet så eftertragtet, så man kan få de fleste varer. Man skal blot være forberedt på at betale hård valuta for dem. Brød og agurker syntes at være de eneste fødevarer, som altid var til salg i fødevarerbutikkerne, på det tidspunkt jeg besøgte Ulaanbaatar. Selv det allestedsnærværende 'onda' (carbonated fruit cordial/ hjertestyrkende pulver med frugtsmag) var kunne kun nu og da fås.

Mange udenlandske ambassader er afhængig af faste forsyninger fra Beijing med tog for at opnå de forbrugsvarer, de behøver. Passagertoget mellem Beijing og Ulaanbaatar er blevet så overfyldt med importerede varer, at der ikke er plads nok til at ligge udstrakt og sove

om natten i toget. Da jeg rejste fra Kina til Mongoliet, delte jeg kupe med en kvinde, et barn og et par. Deres 19 store kasser og kufferter optog det meste af kupepladsen. Foretagsomme forretningspersoner som disse kunne skaffe sig en god profit ved at forsyne Ulaanbaatar med hundrede af produkter, som ikke på anden måde ville være at finde i byen.

En af hovedårsagerne til varermanglen er, at handlen med USSR tidligere på året overgik til at foregå i hård valuta. Mongolerne har simpelthen ikke nok USA-dollars til at indkøbe de varer, som man plejede at indhandle fra Sovjetunionen og Østeuropa, hvor de plejede at købe for 'togrogs', den mongolske mønt. Det har betydet mangel på benzin og diesel. Reservedele er svært at få fat i. Det har igen bevirket, at det bliver vanskeligere og vanskeligere at køre bil, selv for de få, som ejer et køretøj. Der er tydelig mindre trafik og færre biler i Ulaanbaatars gader. Busser kører dog stadig som de plejer.

De fleste af de mongoler, jeg talte med, ikke kun venner blandt de højere uddannede, men også de mindre velstillede jeg mødte, beklagede sig over at livet bliver virkeligt vanskeligt. Til trods for at de fleste støtter reformbevægelsens generelle mål, så undre de sig højlydt over, om regeringen vidste, hvad den gjorde.

Nye forordninger og love bliver til stadighed udstedt med forrygende fart af regeringen. Det ser ud til at reformerne bliver bragt ud i livet med forskellig hastighed og på forskellig måde forskellige steder i landet. For eksempel har trangen til at privatisere hyrde-erhvervet har udviklet sig skævt i forskellige egne af landet. Den procentvise fordeling af privatejet dyreflokke er størst i området omkring Ulaanbaatar, hvorimod den variere mellem 5% og 50% i 'aimag'erne, det vil sige de kvægavlerenheder, der lever spredt ud over landet.

Der arbejdes på at udforme en ny grundlov. Jeg mødte flere af de jurister, som FN har sendt for at hjælpe den mongolske regering med at skabe en ny lov. De tilstår at de har brugt meget af deres tid på at forklare de basale principper i vestens lovsystem. Så vel inden for politik og loven som inden for økonomi er der en stor tørst for at lære om vestens ideer og dens institutioners opbygning og funktion.

Det er mit indtryk, at Mongoliet vil ikke være i stand til at få et nyt og moderne system til at fungere inden for de kommende mange år, til trods for den begejstring befolkningen viser for det. De fleste forandringer som sker i Mongoliet foregår i landets hovedstad. Ulaanbaatar synes ofte at være en verden for sig selv. Det lidt jeg oplevede af provinsen landlige områder på denne rejse, gav indtryk af, at livets gang synes ganske lidt påvirket af de nye ideer.

'PUS' (private forretninger) springer op overalt i Ulaanbaatar. De fleste er dog ikke mere end nogle få venner og brevpapir med hoved. To af de nye partier har grundlagt forretningsforetagner med hjælp fra state-banken. Jeg ved dog ikke, hvor godt disse klare sig. Disse foretagner, 'Naran' og 'Batu', er skabt med henblik på at skaffe det bagvedliggende politiske parti en indkomst. Udsigten til at fabrikker og andre økonomiske sektorer bliver drevet af forskellige politiske partier, antyder muligheden for i stedet for en "multi-parti" stat at få en "multi-stat" Mongoli, hvor flere politiske partier danner miniature regeringer, som hver kontrollerer forskellige dele af den administrative og økonomiske sektor.

En slags "Balkan feber" fejrer hen over den akademiske verden i Mongoliet, hvor dele af Statsuniversitetet og Videnskaberne akademi proklamere sig selv for selvstændige og uafhængene af moderorganisationen. Oven i alt det bliver der skabt nye forsknings- og uddannelsescentre af fremtrædende forskere, men andre kendte akademikere bliver involveret i den nationale politik. Folk skifter arbejde som om de legede "Jerusalem brænder" (en selskabsleg hvor man konstant skifter stole). Dette forvirrer ganske billedet for udenforstående udlændinge, selv dem med årevis lang kontakt til de akademiske institutioner i Mongoliet.

Politisk bliver mere og mere muligt. Gamle forestillinger bliver konstant diskuteret. Aviser udgiver artikler om det onde og dårlige de tidligere regeringschefer, Choibalsan og Tsedenbal, har gjort, og om det uretfærdige i, at Sovjetunionen har udbyttet Mongoliet. Ofte er det i mange tilfælde vanskeligt at vide, hvad der er sandhed, eller hvad der er sensationel overdrivelse.

I regeringen foregår en debat om landet kun skal hedde "Mongoliet" i stedet for "Den Mongolske Folkerepublik". Der er endda tale om at genindsætte det buddhistiske statsoverhoved, Bogd Ezen Khan.

Tilsyneladende er der ingen som ved, hvad det næste er, som bliver bestemt. Men det ser ud til at hastigheden med indførelsen af konkrete reformer er meget langsom, og at det nye økonomiske system endnu ikke rigtig er kommet igang. Det er som om Mongoliets motor - den gamle kommando økonomi - er blevet slået fra, og at landets økonomi langsomt er ved at gå i stå. Mens man venter på at den lovede frimarked økonomi-motor skal gå igang, er der kun lidt mere end en vanvittig diskussion af, hvordan den skal se ud. ■

David Sneath.

FORANDRINGEN VINDE REJSEINDTRYK FRA MONGOLIET

Af Jan Koed

REDAKTIONEN:

En gruppe på 18 danskere besøgte Mongoliet 2.-17. juli 1991 med Michael Haslund-Christensen som rejseleder. Turen gik til Ulaanbaatar, Gobi-ørkenen og Eigurgården i Mörön-provinsen, hvor lægen Carl Krebs i samarbejde med Ove Krebs (hans bror), Kaj Borgstrøm, Tage Birk, Erik Isager og Henning Haslund-Christensen (Michaels farfar) grundlagde en landbrugsgård i 1923 ved Bulgun Tal. Jan Koed var med på rejsen og beretter her om Mongoliet under forvandling.

Det er tidlig morgen en af de første dage i juli. Solen er netop begyndt at sende sine gyldne stråler ned over landskabet. Efter en kort mellemlanding i Irkutsk er vi på vej sydover, på vej mod det land, som de kommende uger skal berede os så mange oplevelser.

Det mongolske steppelandskab trækker blikket ud til horisonten. Øjet betages af de uendelige bakkedrag, som minder om øjebliksbilleder af Stillehavsdønninger efter en storm. Selv i en larmende flyvemaskine mærkes det store drag fra den frie steppe.

Det fortælles, at der om bord er en mongolsk prins, en direkte efterkommer af Chenggis Khan. Vi er en smule skeptiske; de eneste usædvanlige rejsende om bord er nogle hollændere i en ejendommelig, lettere komisk, alpejægerlignende mundering. Men da flyvemaskinen sætter hjulene på landingsbanen i Ulaabbaatar, får vi syn for sagn. Ud træder en mongolsk fyrste, klædt i en pragtfuld, gylden del. Med ceremoniel pondus kaster han sig ned på knæ og kysser slægtens jord, som han ikke har set i en menneskealder. Et videehold foreviger den gribende gestus og honoratiores fra regeringen sørger for at gelejde ham ud til de ventende limousiner.

Det er det første tegn vi ser på, at forholdene har ændret sig i Det mongolske Folks Republik. Tidligere var den mongolske erobrer absolut tabu i det kommunistisk regulerede tankeklima. I dag er tabuet hævet og fortrængningerne kan bearbejdes. Hans grusomme gerninger kan ikke skjule hans kraft og åndelige frisind, som betyder så meget for mongolernes identitet og selvforståelse.

Et fast punkt på turistens rute i mongolernes hovedstad er det sovjetiske mindesmærke for Mongoliets og

Sovjetunionens fælles kamp mod fascisme og andre plager. Stedet ligger højt oppe på en bakkeskråning, hvorfra byen kan overskues i sin helhed. Omkring 500.000 mennesker bor i denne langstrakte by, som ligger klemmet inde i en floddal. Hovedindtrykket er industriområder og boligblokke af beton vekslede med traditionelle ger-byer. En tung svovlgul dis, der bølgner gennem dalen, bliver kraftigt nærret af flere brunkulsfyrede kraftværker, der sender deres urensede røg ud gennem skorstenene. Vi får at vide, at værkerne er bygget af englændere midt i 80'erne, og at indbyggerne nu dør med den kvælende forurening. Jeg sender det nye miljøparti i parlamentet en venlig tanke og oprøres over, at vestlig bistand/forretningsmoral kan være så ansvarsløs.

Vi får snart at mærke, at energiforsyningen er blandt Mongoliets største problemer i overgangen fra kommunistisk centralplanlægning til frie markedsmekanismer. Storebror i nord sørger nu ikke længere for, at olien flyder i en lind strøm sydover. Olieprodukter afregnes nu i dollars til verdensmarkedspriser! Og selv om der er produktionsegne olieforekomster i Mongoliet, er de endnu ikke blevet udviklet. Det er der nu amerikanske ekspertes i gang med at lave om på.

Der er indført rationering af benzin- og olieprodukter, som tilsyneladende ikke kun begrænser transportsektoren, men også hæmmer den centrale kraftforsyning. En formiddag mærker "luksusturisten", at der er noget galt, da han ikke kan få varm mad til frokost, fordi strømmen er afbrudt. Værre er det, når trolleybusserne holder stille i gaderne, og folk ikke kan komme hjem fra arbejde.

Vi hører også om rationering af fødevarer, men som turist mærker man det kun indirekte som en fornemmelse af, at maden på hotellet Bayan Gol måske er lidt mere ensidig end før? I forretningerne er der dog sket noget! Dollarvarer kan nu købes overalt i byen; flere steder kan man vælge, om man vil købe de samme varer for dollars eller tugrik. Og efter den sidste devaluering (pr. juli 91), hvor man efter den officielle kurs får 40 tugrik for én dollar (på gaden tilbydes man fra 60 til 100, ja helt op til 110 tugrik), føler man sig næsten uanstændigt rig. Og det kan godt lade sig gøre at købe traditionelle mongolske varer som for eksempel tøj, sko, plader, kunstgenstande, archi med mere, som er værd at tage med hjem.

En aften har vi inviteret medlemmer af vor mongolske søsterforening, Selskabet Mongoliet-Danmark, til aftensmad og samvær på hotellet. Man mærker en stor interesse for at knytte forbindelser til de vestlige lande, ikke mindst på områder, der kan hjælpe Mongoliets

økonomiske, tekniske og sociale udvikling i en vanskelig overgangsfase mod et samfundssystem baseret på vestlige principper.

Det fremgår helt tydeligt, at denne anden revolution, 70 år efter statens oprettelse, går helt i dybden på alle samfundsområder, både politisk, økonomisk og ikke mindst åndeligt. Men jeg forbløffes alligevel, da Tsog fortæller mig, at der i øjeblikket er amerikanske konsulenter på besøg for at undervise de nye børsrådgivere, der allerede i dette efterår skal handle med aktierne fra de privatiserede statsvirksomheder. Hver mongolsk borger vil få udbetalt et kontant beløb til investering i produktionsmidler efter eget valg. Derudover vil hver enkelt få tildelt aktiebeviser, som kan handles på børsen. Således gør man alle mongoler til småkapitalister!

Vore mongolske venner er meget hjælpsomme med at skaffe kontakter. På den måde får jeg lejlighed til at møde to arkitektkolleger. Chefen for restaureringen af de buddhistiske helligdomme i Mongoliet, J. Bayasgalan, kan blandt andet fortælle mig, at der oprindeligt eksisterede ca. 700 klostre i landet, før de store ødelæggelser fandt sted i 1920'erne og 1930'erne. Samtlige anlæg er registreret centralt. Restaureringen og genopbygningen af de ødelagte anlæg vil nu blive intensiveret kraftigt. Det største projekt for tiden er restaureringen af klostret Amarbayasgalant (1727-1735) nord for Ulaabaatar. Her er UNESCO gået ind med finansiering, der har gjort det muligt at indkalde eksperter fra Kina og andre sydøstasiatiske lande til at bistå mongolerne med det omfattende restaureringsarbejde.

I kølvandet på privatiseringsbølgen er der allerede opstået flere private arkitektfirmaer, og Bayasgalan var betænkelig ved, om man var i stand til at fastholde det faglige niveau, når markedet blev givet frit. Hans betænkelighed forstår man godt, når man ser nybyggeri skyde op i Ulaabaatar. Det er helt tydeligt, at den sovjetiske indflydelse på det nærmeste har elimineret håndværksmæssig tradition og kunnen inden for byggefagene. Der ligger en stor opgave med at uddanne kvalificerede bygningshåndværkere, så man på længere sigt ikke skal have kinesere og andre udlændinge til at bygge ordentlige huse i hovedstaden.

Også chefen for byplanafdelingen i Ulaabaatar, Gochogin Bold, kunne berette om ændrede vilkår. For eksempel vil al jord i hovedstaden blive udstykket i storparceller, som vil blive sat til salg, også for udlændinge. Ønsker man at bygge på grunden sørger myndighederne for byggemodningen. Jeg spurgte ham, om man ikke har sociale problemer i de mange betonhøjhuse, som i den grad præger byen. Det måtte han indrømme. Man har

derfor besluttet for fremtiden kun at tillade boligbyggeri i etager. Det var også tanken at bevare flere af gerbyerne på længere sigt.

Opgøret med den gamle kommunistiske ideologi får man et indtryk af, når man slentrer gennem byen. Statuerne af Stalin er fjernet for længst, men heller ikke Lenins portræt kan man få øje på nogen steder. Det stærkeste indtryk af den politiske ytringsfrihed fik jeg i den lidt uanselige udstillingsbygning, der ligger umiddelbart ~~væst~~ for den store Suche Bator plads, skråt over for hovedpostkontoret. Der havde oppositionen arrangeret en udstilling af politiske plakater. Det var fremragende plakatkunst, der hudflettede det gamle systems mørke sider. Da vi forlod byen, var man ved at hænge en udstilling op om buddhistisk kunst og arkitektur...

I den store "Exhibition Hall" på Lenin-gaden havde man i anledning af 70-året for statens oprettelse arrangeret en stor erhvervsudstilling med et bredt udsnit af statslige og nye private firmaers produkter. Størst opmærksomhed blandt publikum vakte standen hos den mongolske elektronikvirksomhed, hvis enlige PC'er var fodret med et computerspil, mens et lille farve-TV viste et program om madlavning fra Hong Kong, modtaget via satellit og parabolantenne – det hele garneret med rockmusik fra ghetto-blasteren!

En aften på hotellet ser jeg og auto-Michael – ham jeg deler værelse med på turen – et mongolsk produceret TV-program, som er meget symptomatisk for den lidt famlende og benovede måde, man kaster sig over de nye muligheder på. Det er scener fra gaden, hvor unge mennesker svarer på spørgsmål fra den omvandrende journalist; lidt efter er man i TV-studiet, hvor de unge, mandlige producere forsøger at se nonchalant ud, mens de til tonerne af vestlig rockmusik soler sig i pigernes beundrende blikke. Senere på aften er der stor dansefest, mannequinopvisning, og for at det ikke skal være løgn, afsluttes aftenen med en Miss-et-eller-andet-konkurrence, hvor letpåkledte piger svanser rundt. Alt skal tilsyneladende prøves!

Ulaabaatar er vel ikke en storby i international målestok, men en stor by er det da – med interessante seværdigheder og museer. Men det er først, når man kommer ud på de åbne stepper, i den storslåede natur og blandt lokalbefolkningen, at den mongolske egenart åbenbarer sig. Et besøg hos en gæstfri og hjertelig nomadefamilie midt i den øde, forblæste stenørken i Gobi, hos mennesker der aldrig har haft en udlænding på besøg før, og som ejer et minimum af materielle goder, er en oplevelse for livet.

Men herude i provinserne med de afsides beliggende kooperativer og statsfarme (som også bliver privatiseret) forstår man også, hvilke enorme vanskeligheder, der skal overvindes i overgangen til markedsøkonomi. Selv store statsfarme som Eigur i den nordvestlige del af Mongoliet er transportmæssigt isoleret fra omverdenen. Der eksisterer ikke anlagte veje, kun hjulspor på steppen. Landets enorme størrelse, dets spredte befolkning og den manglende infrastruktur er en alvorlig hindring for en rentabel produktion af landbrugsvarer, der kan afsættes i de større provinsbyer og hovedstaden.

Der kunne nævnes mange andre forhold, som gør det vanskeligt for mongolerne at gøre deres land synligt på den globale markedsplads. Det er der skrevet rapporter om. Men et af de vigtige aspekter her i overgangsfasen handler om at indpode en ny bevidsthed hos den mongolske befolkning. Det blev flere gange lidt spøgefuldt sagt, at nu havde mongolerne fået frihed og kapitalisme, så nu var det bare at nyde livet, mens pengene kom rullende. At privat foretagsomhed også handler om besværlige ting som ansvarlighed, pålidelighed og disciplin er der måske nogen, der endnu har til gode at opdage.

Det tjener til mongolernes ære, at de med så stor kraft og på egne præmisser har kastet sig ud i denne samfundsomvæltning – og tilsyneladende gør det med en stor grad af koncensus. I samme øjeblik verdenssituationen gjorde det muligt for dem, greb de chancen for at tage sagen i egen hånd. På den måde har de overhalet deres to store naboer med flere længder, når det gælder indførelse af politisk og økonomisk frihed. De har taget springet og er på vej i en proces, der ikke kan standses, men som på den anden side vil blive smertefuld for de mange mennesker, der mister både arbejde og socialt ståsted. Der vil opstå mangelsituationer på næsten alle områder i den kommende tid, indtil de nye strukturer begynder at virke.

Jeg håber, at den danske regering, folketinget og private virksomheder vil give mongolerne en håndsrækning i den vanskelige omstillingsproces. ■

Jan Koed

MONGOLSKE ORDSPROG

oversat af Bulgan Njama

Den, der taber i brydning, finder altid en årsag.

En lang tunge snører halsen, en lang kjole snører benene.

En myre, der har kravlet op til tops på et kohorn, glæder sig over, at den har bestiget et bjerg.

Morgenen kommer med eller uden en hane.

Heller dø bedre end at leve ynkeligt.

Du bærer, jeg puster.

Vil du kende et menneske, kik efter vennen.
Vil du kender landet, kik efter vandet.

Den, der ikke har lidt, forstår ikke andres lidelser.

Den, der sidder på en hesteryg, kender ikke de gåendes problemer.

Den, der er klog, forstår ikke de mindre kloges vanskeligheder.

Selvom man rammes syv gange af ulykker, møder man lykken otte gange.

Af dråber skabes et hav.

Munden spiser, halen tager på.

Den, der er bange, dør ti gange. Den, der er ikke bange, dør kun en gang.

Hjælper du andre, hjælper du dig selv.

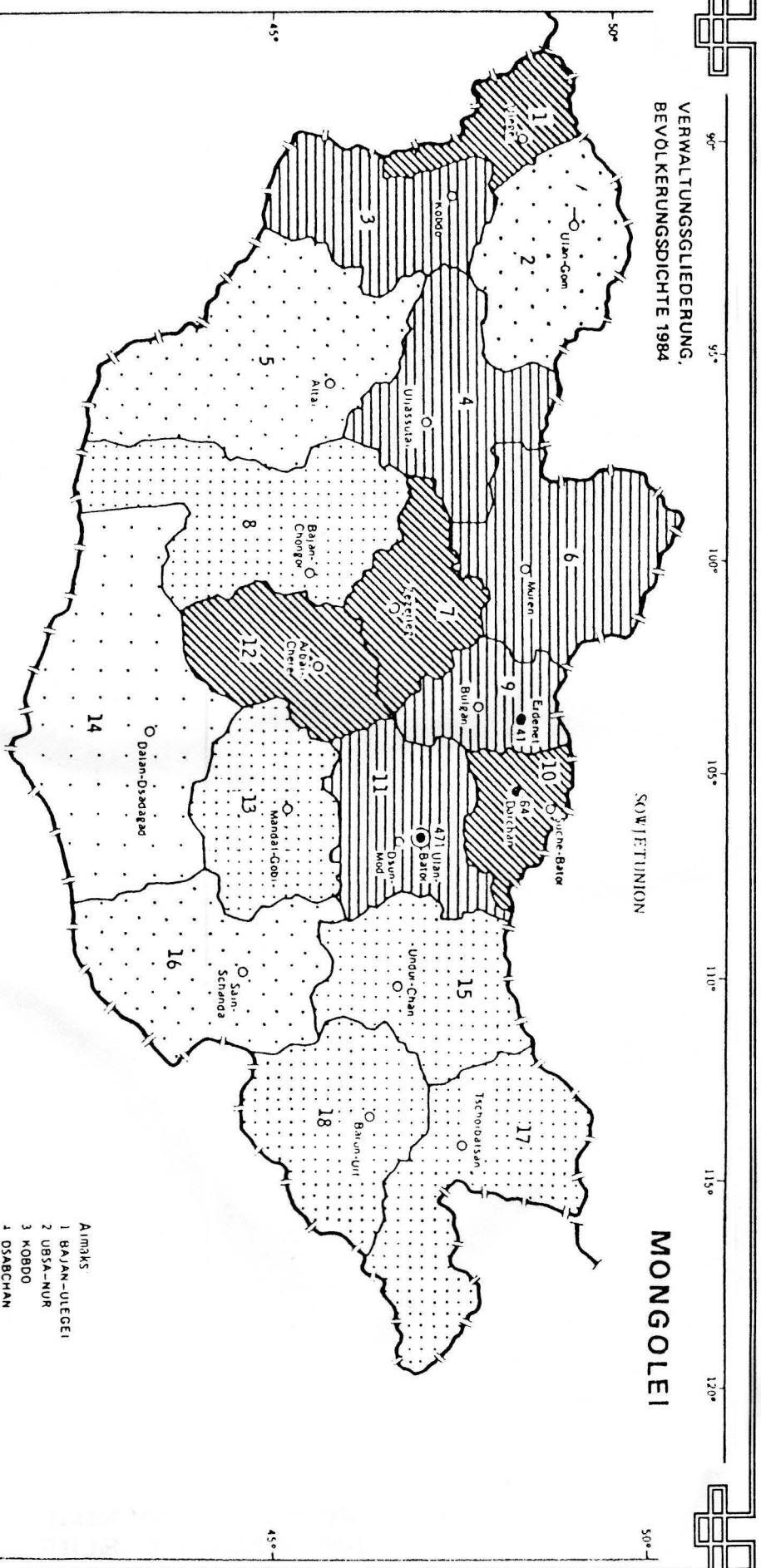
Snak mindre, tænk mere.

Påfuglehale klæder ikke en trane.

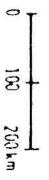
VERWALTUNGSGLIEDERUNG,
BEVÖLKERUNGSDICHTE 1984

SOWJETUNION

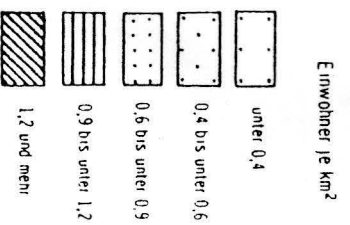
MONGOLEI

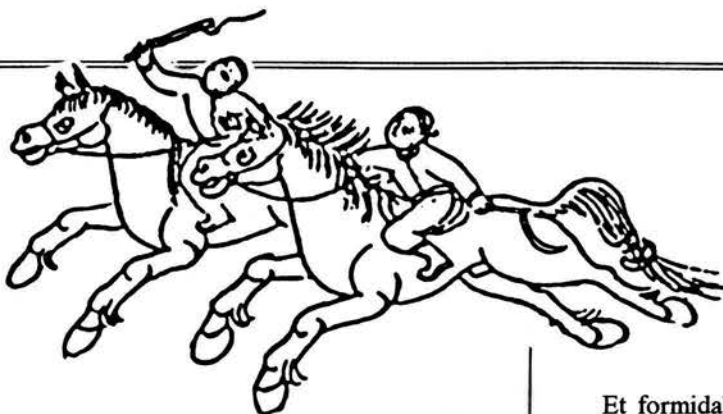
Statistisches Bundesamt 87 09c/0

- Stadtaimaks
- Einwohner der Stadtaimaks
39 in Tausend
- Verwaltungssitze der Aimaks
- Staatsgrenzen
- Grenzen der Aimaks
- ⊙ Hauptstadt

- Aimaks
- 1 BAJAN-ULEGEI
 - 2 UBSA-NUR
 - 3 KOBDO
 - 4 OSABCHAN
 - 5 GOBI-ALTAI
 - 6 CHUBSUGUL
 - 7 NORD-CHANGAI
 - 8 BAJAN-CHONGOR
 - 9 BULGAN
 - 10 SELENGA
 - 11 ZENTRUM
 - 12 SUD-CHANGAI
 - 13 MITTEL-GOBI
 - 14 SUD-GOBI
 - 15 CHERENTEI
 - 16 OST-GOBI
 - 17 DORNOD
 - 18 SUCHE-BATOR

REFORMERNE FORTSÆTTES

af Ole Bruun

Mongoliet oplever nu - Ulaanbaatar juli 1991 - en krise, der er ved at bringe økonomien tilbage til nulpunktet. Fabrikker og virksomheder går i stå i takt med hjemsendelsen af de russiske og østeuropæiske eksperter. Overalt i landet breder arbejdsløsheden sig som en epidemi, butikkerne er ryddet, kommunikationen svigter og hestevogne vinder frem i bybilledet mens privatbiler holder stille på grund af brændstofmangel. I sommer udtalte de mongolske myndigheder, at hvis hjælpen ikke snart kommer går det galt!

På overfladen ligner reformprocessen i Mongoliet den i Sovjet og Østeuropa. Men mongolernes marginale position i forhold til den dominerende sovjetmagt kom til at spille en væsentlig rolle i de nye forhåbninger om at blive herrer i eget hus. Årtiers tilstedeværelse af titusinder af sovjetiske og østeuropæiske eksperter har bevirket en stærk bevidsthed om kulturelle forskelle mellem de primært europæiske fremmede og de arbejdsmæssigt underordnede mongoler. Idag ses en stærk asiatisk orientering og ønsket om at genrejse mongolsk kultur, ikke mindst genindførelsen af den lamaistiske buddhisme med stribevis af nye templer overalt i landet. Ud af reformerne viste sig en bemærkelsesværdigt homogen befolkning med hensyn til politiske og økonomiske mål. Siden valget i 1990 har en nærmest hæmningsløst fri debat udtrykt enighed om, i modsætning til den tidligere sovjetiske kompromispolitik, at gennemføre privatisering og markedsøkonomi - hurtigt og uomstødeligt. De mongolske ledere drog parallel til de asiatiske mirakel-økonomier og præsident Ochirbat påstod åbent, at Mongoliet havde potentiale som de 'Fire Tigre'. Efter sidste vinter, hvor sammenbruddet efterhånden stod klart, har forhåbningerne været mere afdæmpede.

Et formidabelt problem i økonomien er til stadighed, at den mongolske valuta, tugruken, nu er nærmest værdiløs. Kvægavlerne er for eksempel meget tilbageholdende med at sende deres kvæg til slagtning mod betaling i en møntfod, som ikke kan købe basale fornødheder som brændstof og foder. Resultatet er kødmangel i et samfund, hvor der er ca. 100 stykker husdyr for hver person. I sommeren 1990 var 1 US dollar = 2,7 tugruk. I begyndelsen af juni i år var den officielle vekselkurs 1 US dollar = 7 tugruk, mens dollarens sortbørskurs nåede 120 tugruk. Den 12 juni besluttedes det at devaluere den officielle kurs til 1 US dollar = 40 tugruk. Samtidig er den mongolske regering fast besluttet på at gøre tugruken konvertibel med udenlandsk valuta allerede dette efterår. Det er kendetegnende for økonomien, at de få udenlandske varer der findes i landet kun kan købes mod betaling i dollars.

Den umiddelbare krise har dog kun fået den mongolske regering til at sætte tempoet for reformerne i vejret. I løbet af i år bliver landet kastet hovedkulds ud i en ren markedsøkonomi. Specielt privatiseringen af statens virksomheder tvinges nu igennem inden for alle ikke-strategiske sektorer, således at staten kun bevarer kontrol med sektorer som energi og kommunikation foruden metal- og mineindustrien. Det giver alvorlige hovedbrud at privatisere statens ejendom i et samfund, hvor privat kapital simpelthen ikke findes og salg derfor er udelukket. Det har desuden været et krav at løsningen skulle være demokratisk acceptabel. Den mongolske regering har søgt råd hos udenlandske økonomer, blandt andet Harvard økonomen Jeffrey Sachs, der også har bistået Polen og Tjekslovakiet i deres privatiseringsstræbelser.

Løsningen man har valgt er et såkaldt 'kuponssystem', hvor statens virksomheder ganske enkelt deles ud til borgerne på en slags aktier, som man dog har valgt at kalde kuponer. Planen var oprindeligt at angive en anslået værdi på kuponerne, for eksempel 20.000 tugruk, men fordi valutaen også ventes reformeret, har man valgt at undlade dette. I stedet angiver kuponen en bestemt andel af en virksomhed. Statens virksomheder bliver opdelt på 'grønne' og 'blå' kuponer: grønne til mindre virksomheder, forretninger, restauranter og så videre, og blå til større industrivirksomheder. Alle borgere modtager både grønne og blå kuponer.

Uddelingen af de grønne påbegyndtes i juni 1991. Et af stridspunkterne i den konkrete uddeling har været de ansattes rolle: om ansatte primært skulle have kuponer til deres egen arbejdsplads og derved mulighed for at overtage den eller alle skulle stilles lige. Man har valgt ikke at tage hensyn til ansatte for at sikre politisk konsensus, der er vigtig for regeringen i overgangsfasen. Grønne kuponer uddeles derfor gennem lokaladministrationen således at folk modtager kuponer til foretagender i deres eget lokalområde. Grønne kuponer kan frit handles til markedspris, og enhver kan derfor søge at få kontrol over en virksomhed såsnart uddelingen er slut.

Uddelingen af blå kuponer påbegyndtes i september 1991. Til forskel fra de grønne kræve denne fase et langt større apparat. De blå kuponer repræsenterer formodentligt langt større værdier og kan ikke handles frit. Handelen skal derimod foregå på den nyetablerede børs i Ulanbataar således at kuponsystemet bliver starten på et egentligt aktiemarked.

Selvom loven om privatisering nu endeligt er udformet på tryk er der alligevel dunkle punkter. Et meget væsentligt er udlændinges muligheder. Tidligere gjordes store propagandafremstød overfor udlandet for at lokke fremmede investorer til, ikke mindst japanske og vestlige, og det blev understreget at udlændinge kunne opkøbe ejendom, udføre overskud og så videre. Men i den nye lov er kun anført, at 'udlændinge kan deltage i børs-handelen', men ikke på hvilke betingelser. Med den fatale mangel på kapital der eksisterer i det mongolske samfund, sammenholdt med de store værdier, der ligger i landets resurser, er det vanskeligt at forestille sig fri adgang for fremmede investorer. Både løn- og prisniveau er så lavt i Mongoliet, at mongolerne selv næppe ville kunne komme til under fri handel - eksempelvis ligger en normalløn i dag på ca. 1200-1600 tugruk, der ligemeget hvilken kurs man anvender er et lille beløb i international sammenhæng. Allerede nu ses de første kinesiske overtagelser af restauranter og mindre virksomheder.

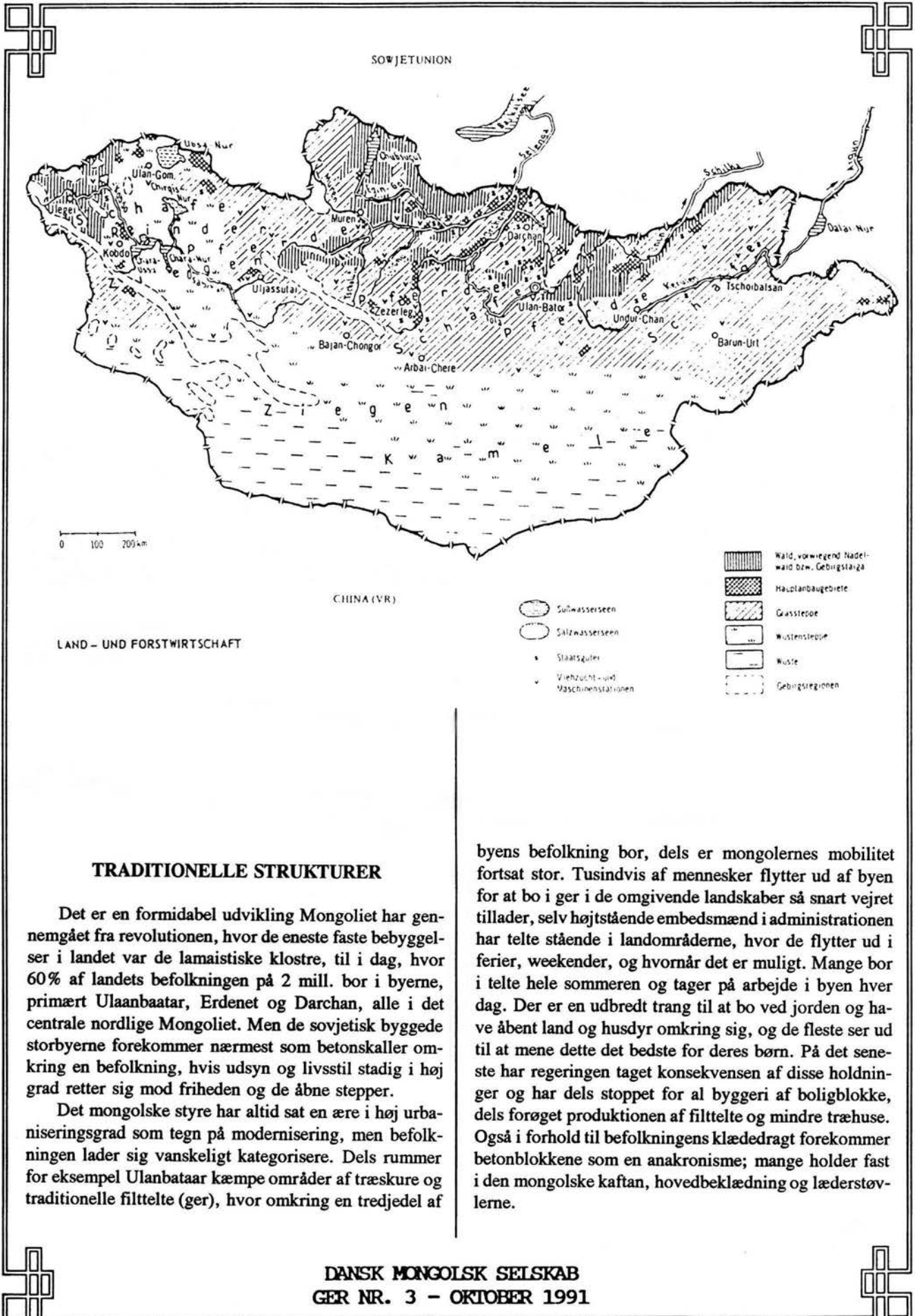
Som led i reformerne er fri prisdannelse gennemført fra 1. juli 1991. Dette kan på længere sigt bringe flere varer frem til butikkerne, men vil samtidig betyde en stærkere økonomisk differentiering af befolkningen. Store grupper frygter nu for deres lønningers købekraft. Den gennemgribende demokratisering, der påbegyndtes sidste år, fortsættes stadig uden tegn på tilbageslag. De mongolske myndigheder kommenterer imidlertid selv situationen med, at der nu ligesom i Sovjet ses tegn i befolkningen på, at man fremhæver den sikkerhed, der ek-

sisterede i det gamle system. Formodentligt vil den eneste trussel mod åbningen i det mongolske samfund imidlertid være et sammenbrud for perestrojka i Sovjetunionen med en eventuel militær magtovertagelse til følge.

AFHÆNGIGHED AF BISTAND

Det er et generelt problem for Mongoliet, at landet nu er blevet offer for dets tidligere propaganda overfor udlandet. I første halvdel af 1980'erne påstod de mongolske myndigheder, at per capita BNP var omkring 2000 dollars, at arbejdsløshed var ukendt, at alle epidemiske sygdomme var udryddet, at børnedødeligheden var nedbragt til ca. 7 per 1000 og så videre, alle udtryk for den vellykkede socialisme. Idag må man erkende, at børnedødeligheden nok nærmere er 70 per 1000, at der er alvorlige problemer med den almindelige sundhedstilstand og så videre. Men man kan ikke bebrejde udlandet tilbageholdenheden med at yde udviklingsbistand på baggrund af mongolernes tidligere overoptimistiske selvfremsstilling. En årelang diskussion har hersket omkring landets per capita BNP idet internationale organisationer længe har kritiseret opgivelserne for at være urealistiske. Istedet har for eksempel UNICEF peget på tal omkring 780 dollars. Når de mongolske myndigheder idag hævder per capita BNP kun at være 250 dollars, der placerer Mongoliet som et af verdens fattigste lande, vil man nok forholde sig skeptisk i udlandet. En kommende verdensbankrapport ventes dog at pege på et lignende tal.

Idag er visse aspekter af mangelsituationen genstand for politiske spil, for eksempel manglen på medicin. Den mongolske sundhedsminister Nyamdavaa har for nylig udtalt, at der til august ikke vil være en eneste pille tilbage i hele landet. Al medicin er tidligere kommet fra Sovjet. Sovjetiske læger i Mongoliet kalder imidlertid disse udtalelser for propagandistiske og fastholder, at leverancer af basale medicintyper fortsætter som hidtil. Knapheden er dog reel. Samme russiske kilder giver til gengæld et langt mere dystert billede af sundhedstilstanden i Mongoliet end landets egne myndigheder er tilbøjelige til. Den russiske ekspert i epidemiske sygdomme Benjamin Cherkasskiy fremhæver, at landet klart har status som uland hvad angår børnedødelighed og den almindelige sundhedstilstand. Specielt fremherskende er diarre, leverbetændelse (hepatitis A), tuberkulose og andre luftvejssygdomme, foruden pest- og andre sygdomme overført fra dyr (zoonose). Et problem i behandlingen er blandt andet myndighedernes manglende overblik.

TRADITIONELLE STRUKTURER

Det er en formidabel udvikling Mongoliet har gennemgået fra revolutionen, hvor de eneste faste bebyggelser i landet var de lamaistiske klostre, til i dag, hvor 60% af landets befolkningen på 2 mill. bor i byerne, primært Ulaanbaatar, Erdenet og Darchan, alle i det centrale nordlige Mongoliet. Men de sovjetisk byggede storbyerne forekommer nærmest som betonskaller omkring en befolkning, hvis udsyn og livsstil stadig i høj grad retter sig mod friheden og de åbne stepper.

Det mongolske styre har altid sat en ære i høj urbaniseringsgrad som tegn på modernisering, men befolkningen lader sig vanskeligt kategorisere. Dels rummer for eksempel Ulaanbaatar kæmpe områder af træskure og traditionelle filttelte (ger), hvor omkring en tredjedel af

byens befolkning bor, dels er mongolernes mobilitet fortsat stor. Tusindvis af mennesker flytter ud af byen for at bo i ger i de omgivende landskaber så snart vejret tillader, selv højststående embedsmænd i administrationen har telte stående i landområderne, hvor de flytter ud i ferier, weekender, og hvornår det er muligt. Mange bor i telte hele sommeren og tager på arbejde i byen hver dag. Der er en udbredt trang til at bo ved jorden og have åbent land og husdyr omkring sig, og de fleste ser ud til at mene dette det bedste for deres børn. På det seneste har regeringen taget konsekvensen af disse holdninger og har dels stoppet for al byggeri af boligblokke, dels forøget produktionen af filttelte og mindre træhuse. Også i forhold til befolkningens klædedragt forekommer betonblokkene som en anakronisme; mange holder fast i den mongolske kaftan, hovedbeklædning og læderstøvlerne.

Siden sidste år, hvor det økonomiske sammenbrud viste sig, har der været en heftig debat om Sovjets rolle i Mongoliet. Mongolerne beskylder Sovjet for bevidst at have overført forældet teknologi og for ikke at have inddraget mongolerne tilstrækkeligt i industrialiseringen. Omvendt har fra Sovjets side været fremhævet den store indsats i at uddanne lokal arbejdskraft, men at mongolerne selv har manglet interesse og initiativ. Blandt den yngre befolkning er der idag stor videbegærlighed og interesse for ny teknologi, både i industri og landbrug. Men sikkert er det, at mongolernes tids- og udviklingsforståelse er markant forskellige fra det vestlige, som også sovjetmagten udtrykker. Det er tydeligt at den tidligere nomadebefolknings binding til dyrenes og årstidernes cyklus kun langsomt ændres. Det kan være svært at få folk til at møde til tiden, eller overhovedet at møde op, når dyrene kræver omsorg, vejret er for godt eller for dårligt, der mangler brænde og så videre. Ligeledes findes næsten ingen privat forretningserfaring, og sproget mangler almindelige markedsbegreber. Men nye orienteringer kan hurtigt melde sig i et samfund, hvor næsten 50% af befolkningen er børn, og 75% er under 35 år. I administrationen sidder i dag mange ledere, der kun er i tyverne.

ANMODNING OM BISTAND

Det har været et hårdt slag for mongolerne, at fremmed kapital og bistand viste sig så tilbageholdende. I sin befrielsesrus havde man forestillet sig, at så snart demokratiet var etableret og reformerne i gang ville fremmed kapital udrette resten. Man indbød fremmede investorer under yderst gunstige vilkår, ikke mindst til at udvide udnyttelsen af landets formidable naturrigdomme såsom metaller, mineraler og olie. Kendsgerningen er imidlertid, at Sovjet stadig er den altdominerende handelspartner med 80%-90% af udenrigshandelen, nu blot afregnet i dollars istedet for rubler. Nu erkender man at være afhængig af udenlandsk assistance. Indtil nu er det imidlertid kun Tyskland, Holland og USA der har ydet en begrænset bistand.

Efter et forarbejde er Mongoliet derfor blandt de seks lande, som folketinget til efteråret skal vurdere som mulige nye programsamarbejdslande for den danske bistand. Men ligesom i den øvrige verden er kendskabet til Mongoliet forsvindende lille.

I modsætning til en række af de lande, som Danmark nu yder udviklingsbistand, er demokratiseringen reel i Mongoliet og menneskerettighederne respekterede:

netop nu der er stort set intet der ikke kan siges eller gøres i de mongolske medier, der blot er hæmmet af mangel på papir og tidssvarende udstyr. Som udtrykt af UNDPs repræsentant i Mongoliet, hollænderen deMul:

"Mongolerne har stort set gjort alt det vi forventer af et uland for at vi kan yde dem assistance. De har gennemgået en fredelig revolutionen, og friheden er næsten ubegrænset. De har gjort op med fortiden, og i dag er der så godt som ingen korrupsion i Mongoliet. Desuden er de gode og ærlige folk, der egentligt fortjener vores hjælp. Alligevel er vi tilbageholdende, eller slet ikke opmærksomme på deres problemer. Det ser ud som om, at et land skal gennemgå krig eller hungerekatastrofer for at få mediernes og vestens opmærksomhed. Men det ville være en skam, hvis det skulle komme dertil i Mongoliet også."

Ole Bruun, Ph.D.

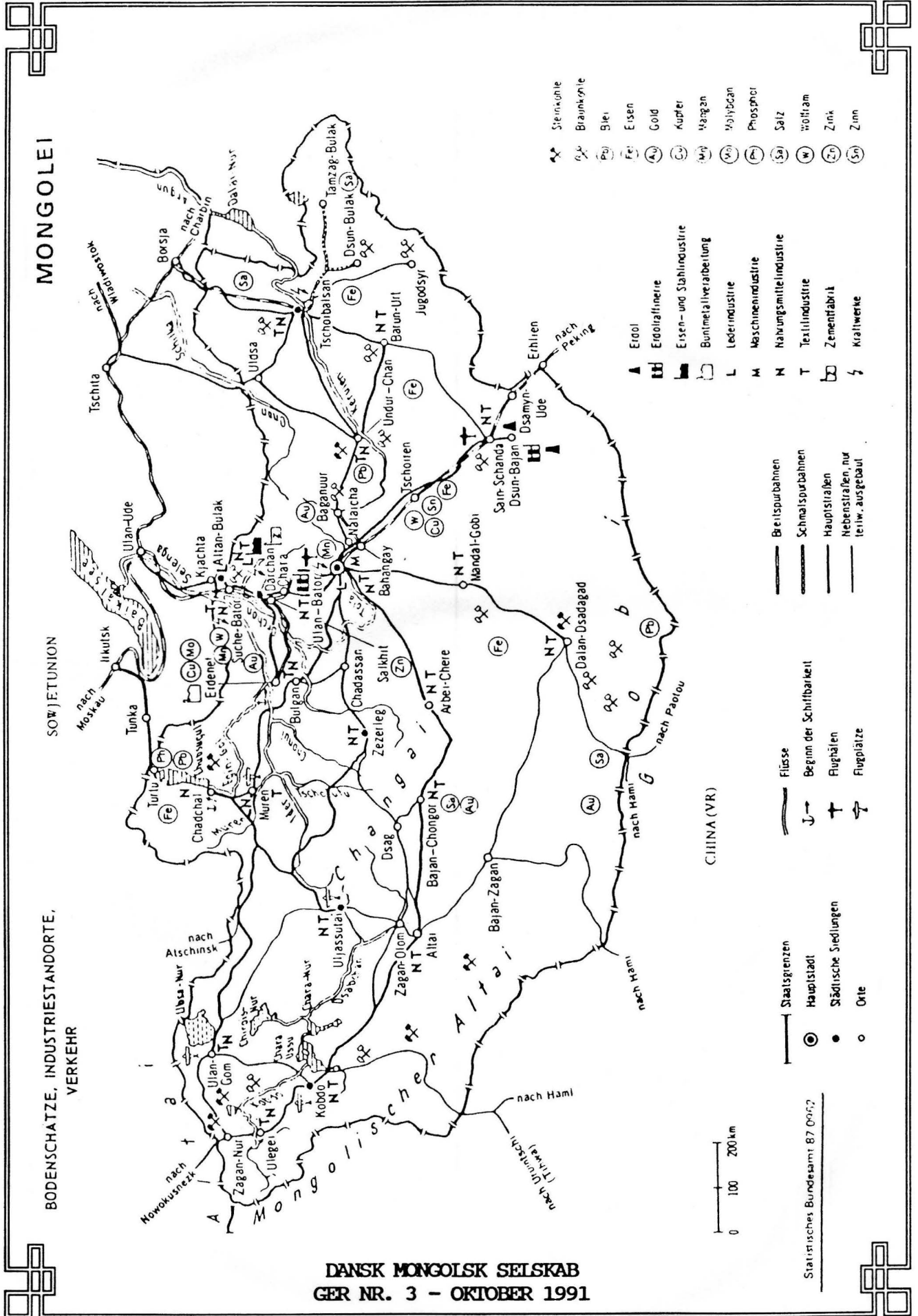
Nordisk Institut for Asienstudier

Demonstration

ULAN BATOR (RB-Reuter) – Tusinder af mongoler gik søndag i massedemonstration på gaden i hovedstaden Ulan Bator og krævede, at det regerende kommunistparti går af. – Knus det mongolske kommunistparti, stod der på flere af de bannere, som demonstranter bar ind på Frihedspladsen i centrum af byen. Mongoliet var en sovjetisk lydstat i 70 år, indtil der i fjor blev afholdt frie valg. Kommunistpartiet vandt, men må dele magten med flere af de nye, uafhængige demokratiske partier.

KILDE: POLITIKEN, 26. august 1991.

KILDE:

Salmonsens store illustrerede Konversationsleksikon.
Redigeret af Chr. Blangstrup. bind 12, side 942
(København 1901).

942

Mongoler — Monica.

Mongoliet, kinesisk Biland, grænser mod Øst til Mantshuriet, mod Nord og Vest til russisk Asien, mod Syd til Hsinchiang og det egentlige Kina. Arealet beløber sig til 2,831,000 □ Km. med en Folkemængde, der anslaaes til 1,850,000 Indb. Landet falder i følgende Dele:

	□ Km.	Indb.
Ø. f. Khingan	207,000	350,000
V. f. Khingan	210,000	300,000
Ordos	200,000	500,000
Alashan	250,000	100,000
Indre M. ..	867,000	1,250,000
Urga (østl. Chalka)	757,000	200,000
Uliassutai (vestl. Chalka)	627,000	100,000
Kobdo	516,000	250,000
Tarbagatai	64,000	50,000
Ydre M.	1,964,000	600,000

Til M. slutter sig endnu den væsentlig af Mongoler beboede Provins Kuku Nor (720,000 □ Km. med 150,000 Indb.), der dog efter sine almindelige geografiske Forhold snarere vil være at henregne til Thibet. Af det til M. forhen hørende Areal ere endelig henholdsvis 150,000 □ Km. og 40,000 □ Km. af Grænselandet mod det egentlige Kina blevne indlemmede i Provinserne Petschili og Shansi, idet disse Arealers Befolkning ved Indvandring er bleven væsentlig kinesisk. M. er Højslette og Bjærgland. Medens Bjærgene ere nogenlunde rige paa Nedslag og navnlig ved Grænserne af M. flere Steder have gode Naaleskove, ere Sletterne Ørken eller Stepper (om Naturforholdene se i øvrigt Hanhai). Befolkningen bestaar af flere forskellige Folkeslag. Længst mod Vest bo flere tyrkiske Nomadestammer: Kirgiser og Urjanchajer, mod Øst de tungusiske Soloner. Overalt i de bedre Egne ere Kineserne talrige som Agerdyrkere og handlende. Hovedfolket er dog Mongolerne, der dog synes stadig at tage af i Antal. De deles i flere Nationer: Kalmykker, Chalka, Olyter, Uroter, Ordos og flere. Af Næringsvejene er Agerbruget kun af ringe Betydning. Det drives udelukkende af Kinesere, men er i stadig Fremgang baade ved den kinesiske Grænse og i de frugtbare Egne mod Nord. Størst Betydning har ifølge Landets Natur Kvægavl. Mongolerne holde uhyre Faarehøje og desuden Geder, Kameler og smaa, men fortrinlige Heste. Handelen er ikke ringe. Der udføres Huder og Slagtekvæg baade til Kina og Sibirien. Af stor Betydning er Karavanhandelen mellem Kina og Sibirien, der foregaar ved Hjælp af Kameler. Der beforders især Pelsværk og Te. Almindeligt Betalingsmiddel i M. er Teglstenste o: Te, presset i firkantede Kager. Den vigtigste Karavanvej gaar fra Urga over Kalgan til Peking, men den har dog tabt i Betydning, efter at de kinesiske Havne ere blevne

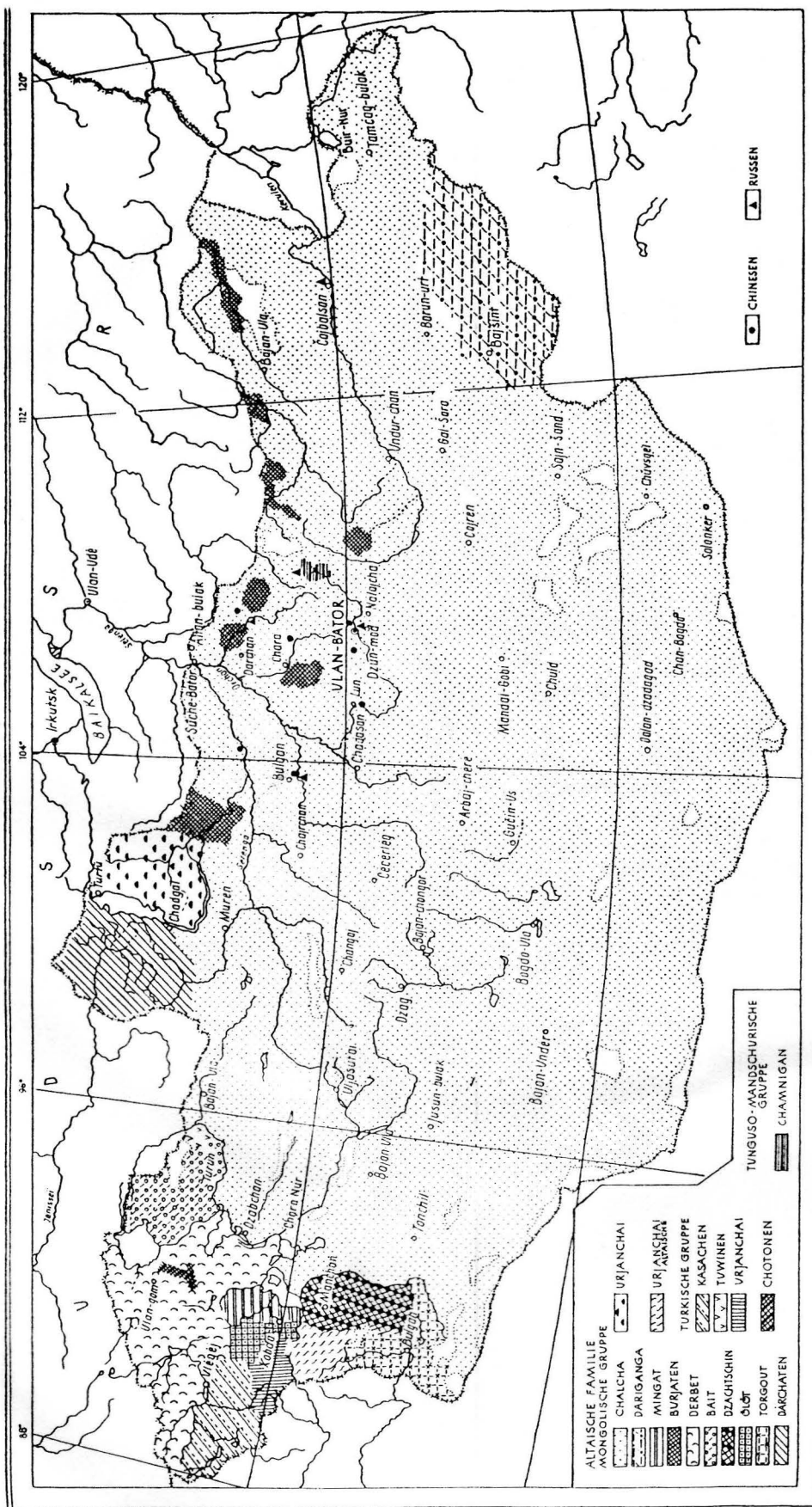
aabnede for Handelen. Forvaltningen ledes af det kinesiske Ministerium for de skatskyldige Lande. M. deles i talrige af hverandre uafhængige Bannere, hvis Kommandanter staa under arvelige Kaner. Disse maa med 3—4 Aars Mellemrum rejse til Peking for at betale Skat, og Regeringen søger at knytte dem til sig ved ægteskabelige Forbindelser med kinesiske Prinsesser. Den egentlige Styrelse ligger i det ydre M. i Hænderne paa Guvernørerne for de fire Provinser, medens det indre M. staaer under Guvernørerne for de kinesiske Provinser Petschili, Shansi, Shensi og Kansu. (Litt.: Prschewalskij, »Reisen in der Mongolei 1870—73« [Jena 1876]; Gilmour, »Among the Mongols« [Lond. 1892]; samme, »More about the Mongols« [Lond. 1893]). Se i øvrigt Mongoler. M. V.

Mongölsk Race se Menneskeracer.

Mongölsk Sprog, der sædvanlig henregnes til de saakaldte ural-altaiske Sprog (s. d.) og i sin Bygning i det hele er strengt agglutinerende, omfatter 3 Dialekter: 1) Østmongolsk eller Mongolsk i snævrere Betydning, 2) Burjætisk eller Nordmongolsk og 3) Kalmukkisk eller Vestmongolsk. Forskellen mellem Øst- og Vestmongolsk fremtræder stærkere i Skriftsproget end i Talesproget (Burjætisk er ikke litterært uddannet, idet det østmongolske Skriftsprog er blevet staaende paa et meget gammelt Trin, med mange Afvigelser fra Talesproget især i lydlig Henseende, medens et vestmongolsk Skriftsprog først er af langt senere Oprindelse og derfor slutter sig nærmere til Talesproget. Skriften er i 13. Aarh. laant fra Uigurisk, hvor den atter var dannet ved Efterligning af den syriske Skrift. Man skriver i lodrette Linier, der gaa fra venstre til højre. En anden gammel Skriftart er den saakaldte »Kvadratskrift«, der skal være dannet i 13. Aarh. af Pagba-(Passeba-)Lama efter den thibetanske og officielt indført af Kan Kubilai 1269. Man finder den paa en Del Mønter og officielle Dokumenter fra Beg. af 14. Aarh., men den gik snart af Brug. Den mongolske Litteratur bestaar for en væsentlig Del af Oversættelser, dels fra Thibetansk, dels ogsaa fra Kinesisk. Saaledes en Række religiøse, filosofiske, medicinske og andre Værker. Et vigtigt historisk Værk er bl. a. Sanang Setsen's mongolske Historie fra 17. Aarh. [udg. med tysk Oversættelse af J. J. Schmidt, »Geschichte der Ost-Mongolen«, St. Petersburg 1829]. Ret interessante Eventyrsamlinger ere »Bogda Geser-chan« [udg. af Schmidt, smst. 1836, tysk Overs. 1839] og den kalmukkiske »Siddhi-Küre« (Jülg, »Die Märchen des S.-K.« [Innsbruck 1868]). A. Pozdnjejev's »Samlinger af m. Folkelitteratur«, med russisk Tekst [St. Petersburg 1880], ere vigtige til Kendskab om det talte Sprog. — Grammatisk-leksikalske Hjælpemidler ere: J. J. Schmidt, »Gramm. d. mong. Sprache« [St. Petersburg 1831] og »Mong.-deutsch-russ. Wörterbuch« [smst. 1835], Kovalevski, »Dictionnaire mongole-russe français« [3 Bd., Kasan 1844—49] og »Mong. Christomathie« [2 Bd., smst. 1836—37]; Castrén, »Versuch einer burjätischen Sprachlehre« [St. Petersburg 1857]; Zwick, »Gramm. d. westmong. Sprache« [1852] og »Handbuch d. westmong. Sprache« [1854]. Vlt. Th.

SPROGGRUPPER I MONGOLIET

KILDE: Wolfgang König [1967]: Mongolei. (Leipzig: Museum für Völkerkunde).

DANSK MONGOLSK SELSKAB
GER NR. 3 - OKTOBER 1991

ALTAISKE SPROGFAMILIE:

- Chalkha (Khalkha) Dzachtschin
- Dariganga Ölöt
- Mingat Torgout
- Buriat Darchaten
- Derbet Urjanchai
- Bait Urjanchai Altai

TYRSKE SPROGFAMILIE:

- Kasachen
- Tuwinen
- Urjanchai
- Chotonem

TUNGUS-MANCHUISK SPROGFAMILIE:

- Chammigan

GAMLE BRYLLUPS SKIKKE

Gamle bryllups skikke samlet af den mongolske forsker E. Oyun. (tegning af L. Gava). Kilde: MONGOLIA 3:34-35 (1971). Oyun interesserede sig for gamle mongolske bryllups ceremonier og her vil blive gengivet nogle af hendes resultater.

... Om aftenen, når dagens dont er gjort, ville forældre til en ung mand, som var blevet 20 år, nævne navnene på alle familierne i nabolaget for at udvælge en af deres døtre i en passende alder. Den kommende svigerdatter skulle først og fremmest være en god kone og dygtig teltfrue. Forældrene ville som regel bede en af deres nære naboer om at være mellemmand. Det var skik ikke at afslå sådan en opgave.

Mellemmanden blev altid venligt modtaget i den udvalgte bruds hjem. Teltværten ville straks servere ham en kop frisklavet te. Hverken brud eller gom deltog i disse samtaler og deres skæbne blev bestemt af deres forældre. Samtalerne begyndte med helt andre emner. Mellemmanden ville først spørge til værtens helbred, så om hvordan kvæget havde klaret vinteren, hvordan det så ud til at ville gå for sommeren, og så videre. Først til allersidst i samtaleløb, ville man komme ind på det egentlige ærinde. Måske ville mellemmanden finde anledning til at sige:

"Vi har en god zobel-jæger hos os. I har en fin syerske hos jer, som kunne sy flotte ting af zobelskind."

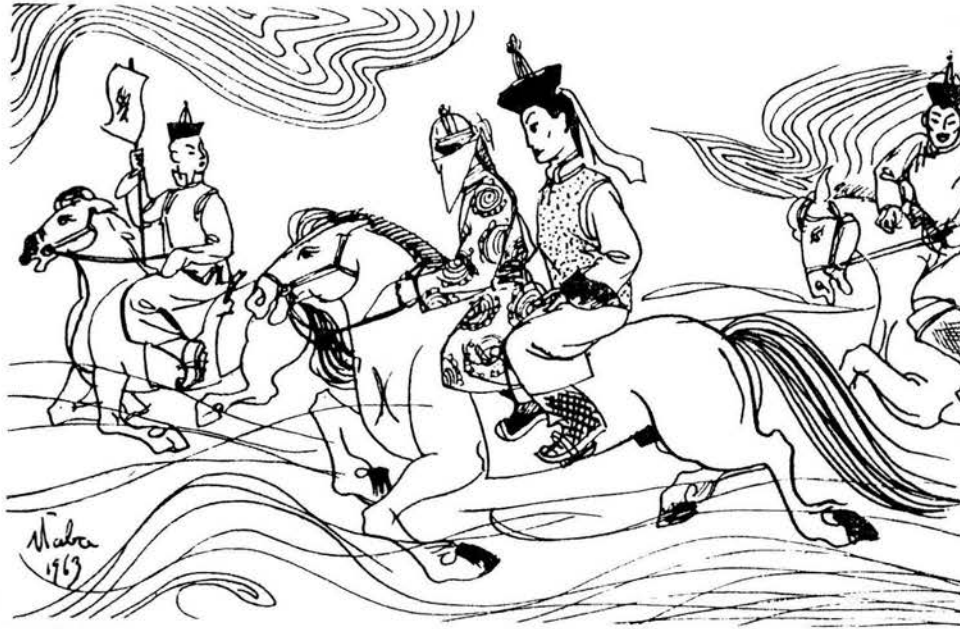
"Vi må spørge vor lama til råds," ville teltværten ofte svare. Det var ikke nødvendigvis et afslag. Lamaen ville undersøge brudens og gommens fødselstidspunkt og undersøge de heldige og uheldige sider af et sådant ægteskab. Hvis resultatet var positivt, ville han også komme med forslag til en særlig heldig dag for brylluppet.

Mellemmanden besøgte brudens familie igen for at få at vide, hvad lamaen havde fundet ud af. Hvis besøget forløb positivt, ville mellemmanden på sit 3. besøg hos brudens forældre medbringe nogle af gommens nære slægtninge. De ville medbringe ost og vin, som blev givet brudens far med på en hadak (et silketørklæde, ofte lyseblåt, som blev brugt til at understrege gavenes betydningsfuldhed).

Hvis brudens far tog imod disse symbolske gaver, betød det, at han var villig til at lade sin datter gifte sig med den unge mand. Gjorde han det, ville man starte en lang samtale om brudens medgift og hvilke gaver gommens familie skulle give. Det var skik og brug, at de nygifte fik en ny ger af gommens familie. Brudens familie ville give de nygifte møbler og husgeråd samt andet teltinventar. Gommen ville, når han mødte sin kommende svigermor, få en dell og et par støvler samt en sølvbeslået kop med mælk.

Brylluppet blev planlagt hos brudens forældre. De ville invitere brudens veninder, naboer, musikanter, dansere og folkesangere, som ville lave sange på stedet med ønsker om lykke til de nygifte. Forældrene bød alle på vin og dejlig mad at spise. I virkeligheden var det en lidt sørgelig fest, for det betød at den unge pige var blevet voksen og at hun ville rejse bort fra familien for at starte på sit eget selvstændige liv. Det var sjældent at pigen selv ville vælge sin udkårne. På hendes bryllupsdag ville hun græde, men til sidst finde sig i sin skæbne. Bruden skal sørge den dag. Der bliver "iscenesat" en ceremoni, hvor brudens veninder trak hende til siden, mens hun græd højt.

Bryllupsceremonien begyndte med gavegivning. Gæsterne og gommens slægtninge sang om hvor mange telte, der havde bedt dem komme, men de havde meget travlt med at besøge netop denne særlige ger. De forsøgte at trøste bruden

ved i sangen at fortælle hende, at det var hende og ikke nogen anden gommen ønskede. Derefter ville bruden synge en sang til sine forældre i stil med:

*"Da jeg plejede at være en sorgløs lille pige,
I sagde, jeg var jeres.
Nu, da jeg er voksen,
sender I mig bort til et fremmed land ..."*

Herefter begyndte den egentlige bryllupsfest. Man anrettede udenfor et bål af enebærgrene. Medens det foregik blev bruden anbragt på et langt hvidt stykke filt inde i ger'en nær døren med ansigtet mod teltets arne. Hjælpere, måske brudens veninder eller slægtninge, tog hendes bælte af og gav det til hendes far. Så løsnede de hårbåndet og gav det til hendes mor. Når pigens hår hang løst ned, ville mellemmanden holde om hendes hoved og sige: "Buk for Buddha, - buk for ilden i din barndoms arne, - buk for din far og din mor ..."

Derefter ville faren tage afsked med sin datter og velsigne hende. Gommen og bruden sammen med mellemmanden og gæsterne ville ride tre gange rundt om det flammende bål udenfor, hvorefter alle red til gommens forældres telt. Der ville bruden træde ind i teltet på et hvidt stykke filt, hvor hun ville blive bedt om at sætte sig med ansigtet mod teltets arne. Kvinderne ville sætte hendes hår i den frisur gifte kvinder bærer. De ville også klæde hende på i den slags dell, en gift kvinde bar. I dette tilfælde ville det være en dell med høje skuldre som Khalkha mongolerne brugte det.

Før brudens hår blev sat op som en gift Khalkha kvinde med hornlignende frisur, ville brudens og gommens hår blive flettet sammen. Efter dette tidspunkt ville de ikke mere kalde hinanden ved deres personlige

navne. De havde hele livet foran sig sammen, og de blev betragtet som en enhed i gudens øjne. Igen ville bruden bukke. Denne gang mod alteret i svigerforældrenes telt, mod teltets bål, mod hendes svigerforældre og mod sin mand. Herefter ville hver af de nygifte modtage en sølvkop fuld af mælk overrakt med en hadak fra gommens forældre.

Det var skik, at intet bryllup kunne foregå uden en konkurrence om hvem, der var klogest. Det ville stå på længe, indtil alle havde indset, at brudens forstand var vinder. Først derefter kunne de egentlige festligheder begynde.

Når brudens slægtninge begyndte at gøre sig parate til at drage hjem efter at have fået mange gaver og en lang fest, ville brudens mor samle nogle småsten og presse dem ind i "the hem" af datterens dragt, medens hun sagde:

"En sten ligger, hvor den er blevet kastet, medens en brud lever, hvor hun er blevet gift!"

Når gæsterne var draget bort ville de nygifte flytte ind i deres nye ger, hvor bruden ville indrette sig de følgende tre dage. Hun var nu den nye teltfrue.

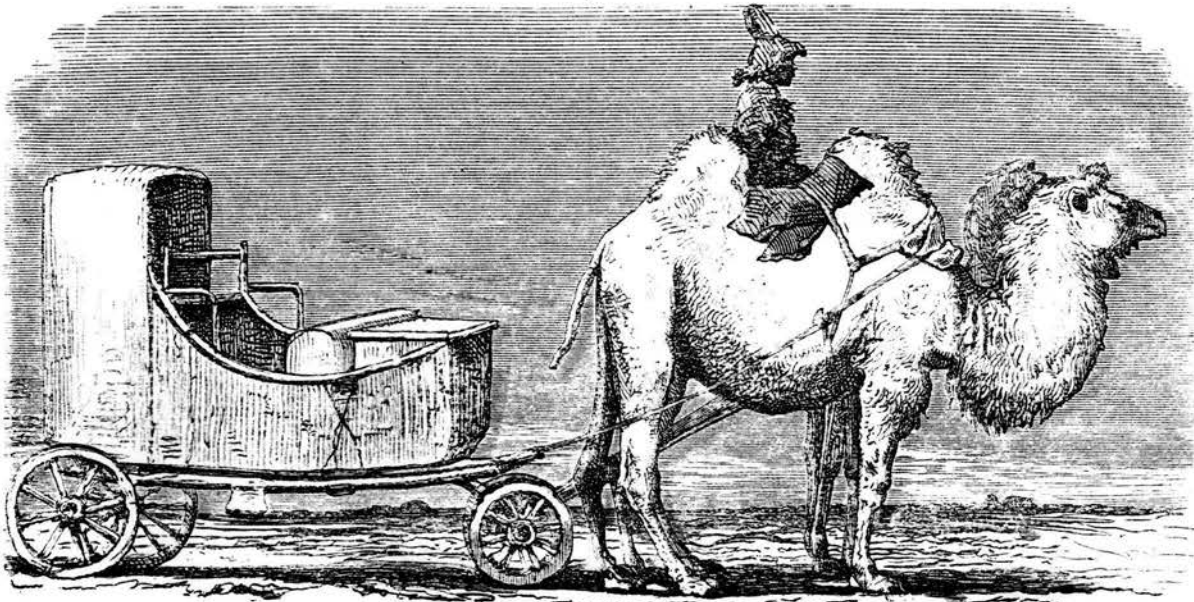
EN MONGOLSK RAKEDAB-MOBILE

Den unge mongol Dnamdnav arbejdede for den berømte svensker Sven Hedin på en af dennes vanskeligste ekspeditioner til kilderne af den vandrende sø i Langbortistan. Det var meget vigtigt for Hedin at finde denne sø med varmt mineralsk vand, så han kunne få sit sædvanlige aften karbad. Kamelerne var blevet trætt af al denne slæben på vand til det Hedinske bad. Derfor var det ham magtpåliggende at finde den sagnomspundne vandresø, hvor det varme vand i stride strømme ville flyde rundt på må og få. Et særligt rytterpilebud havde sendt besked om at dette vandingsvand. Nu var hele ekspeditionen på vej ud i strandsandet for midt i sandkassen at fremgrave den udtørrede sø, som var flydt et andet sted hen.

Dnamdnav havde fået det meget betroede erhverv at følge trop med den mongolske Rakedab-mobile, et kørende badekar med indbygget bar og halvtag (for at beskytte mod ubehagelig våd regn). Hedin var ikke selv på vandvognen, men lod sig transportere på anden vis. Det var et vanvittigt arbejde, som de alle grinte meget af senere hen. ■

KILDE:

Tegningen er set i et tysk tidsskrift, GLOBUS 23(18):357 (Tyskland 1873).

Tarantaffe mit einem Kameele bepannt.

Et mongolsk Bryllup.

Af en svensk Kvindemissionær Oplevelser,
gengivet ved Missionær Carl Rasmussen.

I gamle Dage red den giftelystne unge Mongoler sin fyrige Ganger hen over Sletterne, indtil han fandt sit Hjertes udkaarne. Med eller uden hendes Samtykke tog han den skønne op i Sadlen og bar hende bort til deres fremtidige Hjem. Saaledes er det ikke mere. Men selvom den prosaiske Tidsalder ogsaa mærkes herude med Fordbiler og anden Modernisme — saa har det mongolske Bryllup alligevel bevaret et vist Skær af Romantik, og de ydre Skikke er hovedsagelig de samme som for Aarhundreder siden. Forældrene ordner dog nu gerne Brylluppet, medens Børnene er smaa, og naar Dagen endelig kommer, er Bruden paa forskellig Maade underrettet om, hvad der forestaar.

Men det er et flot Syn, naar Brudgommen sammen med alle Brudesvendene om Morgenen rider ud for at hente Bruden. Klædt i gule eller rødlige Gevanter sætter de paa deres smaa rappe Heste ud over Prærien og vender som oftest først hjem, naar Skyggerne bag Bakkerne er blevet lange, og Mørket er ved at falde paa.

Den svenske Kvindemissionær, Frk. H. Wiklund, var den første hvide Kvinde, som deltog i en saadan Bryllupsfest. Hun berettede senere omtrent følgende til en af mine Venner derom:

Vi havde boet paa vor Missionsstation i længere Tid, da vi en Dag erfarede, at en af de unge Døtre i en velstaaende Familie der paa Stedet skulde giftes med Guvernørens næstældste Søn. Pigens Fader overbragte os selv Budskabet. Jeg havde plejet ham engang, han var meget syg, og vi var blevet gode Venner siden. Hvor stor var derfor ikke min Begejstring, da han ligefrem anmodede mig om at tage Del i Brylluppet. Hans Kone havde just for et Par Maaneder siden født en Søn og var derfor ifølge Mongolpræstens Erklæring uren i to Aar og havde ikke Lov til at forlade Hjemmet, endside være med til den forestaaende Fest. Nu vilde den mægtige Mand, at jeg skulde træde i Stedet for Pigens Moder under Bryllupsforberedelserne og ogsaa paa selve Dagen følge med Bruden til hendes nye Hjem!

Egentlig gjorde det mig ondt for den unge Pige, som endnu slet ikke anede, hvad der forestod. Hun maatte ikke underrettes paa Forhaand. Alt skulde finde Sted saa hemmeligt som muligt for ikke at krænke gammel Sæd og Skik.

Første Gang, hun kunde ane noget om det forestaaende Ægteskab, var da alle Hjemmets Tjenestefolk fik travlt med at sy prægtige Klæder og forberede Udstyr til hende. Men alligevel var der stadig ingen, som turde fortælle hende paa hvilken Dag, hun skulde giftes, eller med hvem det var. Senere, da der kom Indbydelse fra hendes nærmeste Slægtninge til at flytte over og bo hos dem, forstod hun, at Begivenheden var nær. Forældrene var imidlertid ængstelige for at skuffe nogle af Vennerne ved at foretrække en af Indbydelseerne frem for de andre, og de bad derfor os om at tage den unge Pige ind paa Missionsstationen.

Det blev slet ingen lykkelig Tid for nogen af Parterne. Gang paa Gang kunde den unge Mongolerbrud staa stille foran vore Fotografier paa Væggene og spørge om den og den — hun saa der — ogsaa var gift. Og om det var saadan i Vesten, at man heller ikke der fik noget at vide før paa selve Dagen? Fik hun dernæst Sandheden at høre, plejede hun at sukke og med sørgmodig Stemme bemærke, hvor lykkelige vi dog maatte være hjemme hos os i Sammenligning med her i Mongoliet.

Og i alle disse Dage, hvor den lille Brud for Størstedelen af Tiden var optaget af melankolske Betragtninger, havde hendes nærmeste Paarørende travlt i Hjemmet med at forberede til den store Højtid. Venner kom ridende fra nær og fjærn og under stor Lystighed gav de sig til i Forening at opføre de vældige Maattetelte, der skulde bru-

Mongoler i Peking. Forf. fot.

ET MONGOLSK BRYLLUP

ges ved Bryllupsfesterne, naar Dagen endelig oprandt.

Den sidste Aften før den store Begivenhed skulde finde Sted, kom en af hendes allernærmeste Slægtninge for at hente hende, og vi red saa ved hinandens Side tilbage til Hjemmet. Dog da vi var kommet op over Bakkekammen og kunde se de mange nye Telte, som hun vidste hvad betød, blev det for meget for hende, og hun brast i Graad. Det var Tanken om Barndomstiden og de kære Minder fra Hjemmet, som snart skulde høre op, der overvældede hende. Hvad nyttede det, at en af hendes bedste Veninder kom hende imøde med Brudesløret — et stort tykt Silkeklaude — og anbragte det varsomt om hendes Ansigt? Hun vidste ikke engang, til hvilket Hjem hun skulde føres, eller hvem der var udset til hendes Mand.

Man ledte os nu hen til det Telt, der var reserveret til os for Natten, og medens alle de andre fordrev Tiden med Munterhed og Spil, forsøgte jeg saa godt det lod sig gøre at trøste den lille bedrøvede Brud. Nu og da kom ogsaa nogle af hendes kvindelige Slægtninge for at oplive hende, men den eneste Trøst, de kunde give, var at fortælle, at hendes Mand var af meget velstaaende Familie, saa hun vilde faa det let i sit fremtidige Hjem. Alle andre Steder maatte Kvinderne slide og slæbe Dagen igennem — hun kunde blot løfte en Finger, og der vilde være Tjenere nok til at udføre hendes Ærinder. Men ingen Hvile blev der selvfølgelig ikke denne sidste Nat i det gamle Hjem — og da Morgenen tilsidst oprandt, kom ogsaa Brudepigerne for at græde videre sammen med Bruden. Der blev stillet **Kager og The** indtil os, hvis nogen følte **Trang** til den Slags Ting.

Allerede et Par Timer efter Daggry ariverede Brudgommen med sit Følge af **unge Mænd**, tyve i Tallet — og alle paa **de fineste Heste** med **Sadler** som skinnede af **Guld og Sølv**. Til Seletøjet og **Manke** var desuden knyttet **Hundreder** af **ganske smaa blanke Mønter**. Brudgommen selv sad paa en stor hvid Hest.

Mongolerkvinder i Festdragt. Forf. fot.

Det var nok Meningen denne Morgenstund at ordne de sidste Formaliteter inden Brylluppet. Brudgommens Fader, som jo ellers havde haft sin store Andel i den forestaaende Begivenhed, kom ikke selv, men lod sig repræsentere ved en højtstaaende Embedsmand. Det var aabenbart Skik at Brudens nye Svigerforældre skulde blive hjemme og vente paa at modtage hende der, noget senere paa Dagen.

Saasnaart Brudens Familie saa de ventede Bryllupsgæster komme til Syne ude i Horizonten, red man dem i Møde, og ordnet efter Rang og Velstand nærmede det samlede Følge sig derefter det store Telt, hvor Overenskomsten endnu engang skulde gennemgaaes og endelig bestemmes.

Ved Indgangsporten kunde man ikke blive enige om, hvem der skulde gaa først. Det er nemlig i Østen ensbetydende med at være af højeste Rang. Dog efter en halv Snes Minutters Forløb, hvor den ene Part bestandig søgte af overgaa den anden Part i smigrende Talemaader, lod Brudgommens Paarørende sig dog overtale og paa en Maade skubbe ind ad Døren, ind i Teltet. Derefter kom saa Brudens Familie og tilsidst alle

de andre nære og fjerne Slægtninge. Snart var alle bænkedede omkring det veldækkede Bord, der bugnede af fine Retter og søde Vine i Overflod. Da alle havde forsynet sig efter Behov, tog den mest fremtrædende Person i Brudgommens Familie Ordet, og i valgte Former indledede han Ordskitet om den forestaaende Ægtepagt mellem de unge. Længe blev der snakket frem og tilbage af den simple Grund, at det vilde have været i høj Grad upassende, om Brudens Forældre med det samme havde samtykket i et og alt. Det skulde endelig ikke se ud, som om de var saa meget interesserede i, at Pagten blev til noget. Efter en halv Times Forhandling var man dog kommet saa vidt, at de to Familiers Overhoveder vekslede Stykker af Silketøj som Tegn paa, at alt var i Orden. Denne Ceremoni med at give hinanden Silketøj er meget brugt i Mongoliet og betyder omtrent det samme, som hvis man hjemmefra skriver en Kontrakt paa Stempelpapir og faar den godkendt af Myndighederne.

Først nu havde man Brug for Bruden, og en af de kvindelige Slægtninge blev sendt ud for at hente hende. Hun var stadig tæt tilsløret og fik nu tillige en

ET MONGOLSK BRYLLUP

smuk lyserrød Kappe over sig. Paa Hovedet havde hun Masser af pragtfulde Sølv- og Koralsmykker af den Slags, som Mongolkvinder bærer ved festlige Lejligheder. Nølede og endnu grædende førte man hende ud af Teltet, hvor vi havde boet de sidste Dage. Hendes yngre Veninder klyngede sig til hendes Kjole for ligesom at holde hende tilbage, alt imedens de hulkede højt.

Inden Bruden traadte ind i det store Telt og viste sig for Gæsterne, maatte hun standse hende ved Døren, hvor man rakte hende en pragtfuld Skaal med Mælk. Hun skulde drikke deraf for derved at tilkendegive sin Kyskhed. Og saa fik hun da for første Gang et Glimt at se af den Mand, hun nu for Resten af Livet var bundet til. Ingen kunde se hende sely endnu, thi det tætte Brudesløj hang stadig ned om Hovedet og skjulte hjer Fure og hvert Træk i Ansigtet. Man var heller ikke videre optaget af hende, thi snart blev alles Øjne vendt mod Brudgommen, der hidtil havde opholdt sig hende ved Indgangen, unselig som han var over at være Festens Midtpunkt. Nu kom han hen i Kredens Midte og som Tegn paa, at han var optaget i den nye Familie, begyndte Brudens kvindelige Slægtninge at afføre ham hans Ydertsj og iklæde ham en hel ny Dragt. Da dette var gjort, forlod han sammen med sine Paarørende Teltet. Hans Families Vaaben, der hidtil i Form af en Bue og Pil havde været anbragt over Teltaabningen, blev taget ned og kort efter satte man af Sted til Hest ud hvor Stepperne i den samme Retning, som man var kommet fra om Morgen.

Det var altsaa Brudens egen Familie, som skulde føre hende bort fra det gamle Hjem og over i det nye. Hun blev nu af de mandlige Slægtninge baaret ud af Teltet og anbragt mellem de gifte Kvinder. Heller ikke denne Ceremoni foregik uden Graad og stor Opstandelse. De unge Piger greb fat i hende og forsøgte at holde hende tilbage, og da det ikke hjalp syede de deres Kjoler fast til hendes Bælte. For at faa hende fri maatte de andre derefter løse Bæltet

af hende, inden de kunde sætte hende op paa Hesten, for ridende skal en Brud nu forlade Fædrenehjemmet. Men hvor var det et trøstesløst Syn at se det Brudefølge ride bort. Var den megen Klagen og Jamren ikke ment saa alvorlig for nogens Vedkommende, saa var den sandelig søgte nok hos Bruden. Barndomsdagene var endt — den frie Tid forbi, hun indgik herefter til bestemte Pligter i et Hjem, og hvad der sikkert vejede tungest, hun anede endnu ikke noget rigtigt om den tilkommende Ægtefælle.

Da vi ikke mere kunde se det gamle Hjem, og Bruden skulde ombytte Hesten med en Vogn, betroede hun sine nærmeste, at hun var saa ked af det hele, at hun havde mest Lyst til at styrte sig ned mellem Hjulene og omkomme. Alt i alt fulgte ca. 70 Medlemmer af hendes nærmeste Familie med over til det nye Hjem. Det drejede sig for de ridende om en Tur paa en 5—6 Timer. Vognen vi brugte maatte køre ret hurtigt for at følge med, og da den aldrig havde set noget til Fjedere eller andre moderne Indretninger, betød det, at den unge Brud blev endnu mere omtumlet, end hun havde været i Forvejen. Gang paa Gang maatte vi standse for at faa et lille Pust, og hvor vi passerede gennem Landsbyerne kom Folk ud med The og Kager til at styrke os paa. I Sandhed en ejendommelig Brudefærd denne! Da vi var naaet Halvvejen følte den unge Pige sig saa elendig, at hendes strenge Tanter maatte tage hende ud af Vognen og formane hende paa det bestemteste til at beherske sig selv.

En halv Mil inden vi naaede Maalet, mødte vi den Karavane, der var sendt afsted den foregaaende Dag med Brudeudstyret, og hvad Hjemmet ellers gav de nygifte. Her maatte Bruden igen ud af Vognen og op paa Hesten for ligesom i gamle Dage at komme ridende til det nye Hjem.

Saa snart man herfra fik Øje paa Processionen, kom de os imøde til Hest, og de to Mænd, der i sin Tid havde faaet Ægtepagten i Stand red op paa Siden

af Bruden for at støtte hende, saa træet som hun var. Foran Brudgommens Hjem var breddet et stort Tæppe, hvor man skulde staa af. Da Bruden naaede herop, blev hun modtaget af Kvinderne i det nye Hjem, og de to ældste tog derpaa Plads paa hendes højre og venstre Side. Hun blev saa ført hen til et Bord, bagved hvilket Brudgommen og nogle af dennes mandlige Slægtninge havde anbragt sig. Under den paafølgende Ceremoni tog den ældste af disse en stor Sølvskaal med nymalket Mælk, og idet han ovenpaa dette lagde en Klump Smør løftede han den med begge Hænder op mod Himlen, som for at bevidne, at det nye Hjem, og de to ældste tog derpaa Plads paa hendes højre og venstre Side. Hun blev saa ført hen til et Bord, bagved hvilket Brudgommen og nogle af dennes mandlige Slægtninge havde anbragt sig. Under den paafølgende Ceremoni tog den ældste af disse en stor Sølvskaal med nymalket Mælk, og idet han ovenpaa dette lagde en Klump Smør løftede han den med begge Hænder op mod Himlen, som for at bevidne, at den nye Familie modtog Bruden i Tugt og Ære. Saa var det Brudens Tur til at drikke for ogsaa at bevidne sin Tro og gode Hensigt. Til sidst knælede alle ned — med Undtagelse af Bruden — for at bede om Himlens Velsignelse.

Vi blev saa ført ind i Brudeteltet, der var bygget i Hjemmets indre Gaard. Her var alle Brudgommens Slægtninge samlet for at tage imod den unge Brud. Til hver af dem gav hun Stykker af fint hvidt eller blaåt Silketøj — et Udtryk for den mongolske Vennehilsen. De nye Svigerforældre lod sig derimod ikke se før senere. Af Hensyn til det nye Underdanighedsforhold, hvori hun nu stod til dem, maatte hun aflægge dem et personligt Besøg i Husets indre Gemakker. Og for hver af dem maatte hun bukke dybt som den lydige og ydmyge Tjenerinde. Men saa havde de da ogsaa store Gaver at give til Gengæld. Der var baaede Juveler og Guldsmykker og Løfter om kostbare Rideheste.

Et mongolsk Bryllup.

Først nu var Dagens mange Ceremonier og Forpligtelser ovre, og vi kunde trække os tilbage til Teltet, medens Gæsterne begyndte paa Bryllupsmiddagen, Musikken og alt det andet. Nu og da maatte Bruden vise sig for Gæsterne og skænke Vin til hver enkelt, samtidig med at hun gjorde et lille Buk i sin Egenskab af Husets nye Tjenerinde. Til Festen kom ogsaa Visesangere, der indimellem Lystigheden, underholdt Gæsterne med deres Kvad.

Noget over Midnat maatte jeg forlade Bruden, og en nær kvindelig Slægtning traadte i Stedet. Hun forblev hos Brud og Brudgom til den næste Morgen. Saa maatte den unge Brud imidlertid op og udrette sin første Pligt, at lave The til Svigerforældrene. Det samme skulde hun gøre de tre følgende Dage for derved at tilkendegive sin Ærbødighed og Lydighed.

Den første Morgen blev ogsaa Haaret sat op, som den gifte Kone bruger det, og hun kunde nu for første Gang vise sig uden Slør for Gæsterne. Ved Middagstid tog Gildet igen sin Begyndelse, og Bruden skulde atter servere Vin og Kager. Det var paa samme Tid den egentlige Afsked med hendes Slægtninge, som allerede havde gjort sig færdig til at drage bort. Sorgen og Klagen var atter voldsom, og den unge Kone prøvede paany at følge med Slægtningene hjem, men Svigermoderen holdt hende tilbage og fik hende anbragt paa Sengen, hvor nogle af Kvinderne lagde Sten paa hver Side af hendes Kjole som for at forhindre hende i at løbe bort. Under mange Taarer og megen Hulken maatte hun derefter se de kære drage hjem

I 23 Dage blev Bryllupsfesterne ved. Først paa Tredjedagen havde Brudens Fader meldt sin Ankomst. Imidlertid blev han i sidste Øjeblik forhindret paa Grund af en nær Vens Dødsfald, og han maatte sende en Stedfortræder, som tilige medbragte tre kogte Faar fra Brudens Hjem til den nygifte Kone. Meningen var at vise, at denne slet ikke var saa afhængig af det nye Hjem endda. Man kunde udmærket godt underholde hende i Barndomshjemmet endnu — det var slet ikke derfor hun var blevet giftet bort!

Faarene gav den unge Kone imidlertid til sine Tjenestefolk som for at tilkendegive, at hun fra første Begyndelse af havde Tiltro til dem og forventede, at de vilde udføre hendes Ærinder vel. Ialt tilbragte Kvindemissionæren 3 Uger i Mongolerhjemmet og hun tilføjede til sidst i sine Meddelelser, at det var en stor Glæde at se, hvor godt Brud og Brudgom passede sammen; men de var jo ogsaa fra Forældrenes Side opdraget med Henblik paa hinanden og kommet fra Hjem af den samme Stand.

Endnu en kort Tid hengik i Svigerforældrenes Hjem. Saa aflagde de unge et Par Dages Besøg hos Brudens Forældre, og Festlighederne begyndte om igen paa samme storstillede Maade. Saa skulde Brudgommen imidlertid rejse ned til Peking for at fuldende sin Skoleuddannelse, og hans unge Hustru var indgaaet i Kvindernes Kreds i Hjemmet.

Men den største Glæde i den lille Kones Tilværelse var da hun nogen Tid efter fik en hel Maanedes Ferie, som hun selvfølgelig straks brugte til et længe ønsket Besøg i Barndomshjemmet hos sine Forældre og Søstre.

Nr. 19.

Torsdag den 7. Maj 1931.

8. Aarg.

HJEMME OG UDDE

DRØMMEN OM EN B BEDRE VERDEN

Den 19. November 1923 holdt en lille, dansk Ekspedition sit Indtog paa Zobelsletten, der ligger i det ydre Mongoli — helt oppe i Nærheden af den russiske Grænse. Den nærmeste store By er Irkutsk. De tre unge Danskere drog ind gennem et sadelformet Pas — og pludselig laa Sletten udbredt for deres undrende Blik. De stirrede længe betaget ind i en Verden, hvor all var Stilhed, Skønhed og Forventning. Og saa tog de fat! Læs i Dag om de første stridige Kampe for at realisere Drømmen om en bedre Verden.

Den første Plovfure

ALLEREDE Dagen efter vores Ankomst til Zobelsletten tiltraadte Karavanen Tilbagejrsen, thi de mongolske Karavanefolk var ivrige efter at naa ned til deres egne Stepper, inden nye Snefald gjorde Færdens gennem Bjergene endnu vanskeligere.

En kort Stund sad vi stille og lidt benovede og lyttede til de forsvindende Lyde af Karavanens Klokker

og Mongolernes opmuntrende Kommandoraab til Okserne.

Saa betragtede vi den lodrette, langsomt stigende Linie, som Karavanen tegnede mod Fjeldets sneklædte Side, indtil den langsomt forkortedes og forsvandt i Passets vinkelformede Overgang. Nu var vi tre unge Danske helt alene med os selv og den store betagende Natur.

Men den skønne Natur kan ogsaa være grim, og man maa ofte kæmpe mod den for senere at kunne nyde den.

★ ★ ★

Den følgende Nat rasede en isnende Snestorm over Zobelsletten, og vi laa søvnløse og rystende af Kulde i vores tynde Bomuldstelt.

Næste Morgen laa alt vores Gods begravet i Sne, og vi maatte grave os frem til de Kasser, der indeholdt det nødvendige Værktøj. Saa gik vi i Gang med at fælde Skovens Træer. De blev omhyggeligt udsøgt, thi af dem skulde vi jo tømre det Blokhus, som vi skulde hygge os i, naar den rigtige Vinter snart satte ind.

Tidligt om Morgenen gik vi paa Jagt for at skaffe den nødvendige Føde, og om Dagen skæbte vi det fædede Tømmer til Byggepladsen, hvor vores første mongolske Hjem langsomt rejste sig.

Da det stod færdigt, og vi havde faaet alt under Tag, begyndte vi at tømme Bænke, Borde og Senge, og snart havde vi det saa hyggeligt og godt, som vi aldrig havde haft det tidligere.

Væggene var behængte med Pelsen fra nedlagte Dyr, Bøger, Lyseduge og andet hjemligt blev fremgravet fra Kufferternes Dyb, og vi foretog lange, orienterende Strejftog i Omegnen bare for at kunne nyde den Lykke, det var at komme hjem igen.

* * *

I Skovenes dybe Sne myldrede det med Spor efter Ulv, Los, Dyr, Bjørn og en Mængde andet Vildt, som vi endnu ikke havde lært at kende, og en Dag stødte vi paa et Menneskes Spor. Det var en stor Sensation, og vi fulgte det i Timevis, til vi kom til det Sted, hvor den Ukendte havde nedlagt og flaaet et Raadyr. Fra dette Punkt ledede Sporene i en lige Linie mod Sydøst for nogle Timer senere at bestige en Bjergkædes Nordskraaning. Paa den anden Side Bjergkæden laa en bred Floddal, som udvidede sig mod Vest, og Sporene ledede i den Retning. Efter et Kvarters Gang stødte vi paa Spor af Kreaturer, og da vi havde passeret en Pynt, hvor Dalen svingede til højre, stod vi pludselig Ansigt til Ansigt med Mennesker.

I Læ af Pynten laa et stort, fladt Plateau, som myldrede af brægende Faar og legende Børn. Midt paa Plateauet stod tre kuppelformede Telte opstillet, fra hvis runde Tagaabninger hvide Røgsøjler rejste sig mod den blaa Himmel. Foran det midterste Telt holdt to Ryttere, som drak Te af flade Trækopper, og ved deres Side stod en Kvinde med en rygende Tekande. I deres frie Hænder balancerede de to Ryttere lange Stav-Lassoer af den Slags, som anvendes af de mongolske Hyrder ved Indfangning af Heste. Paa deres Hoveder havde de store Pelshuer, som dækkede hele Ansigtet med Undtagelse af Næse, Mund og Øjne. De var klædte i mægtige Gedeskindspelse med Haarsiden udad, og paa Fødderne havde de lange, hæleløse Støvler af blødt Antilopeskind. Vi blev saa begejstrede ved dette Møde med andre Mennesker, at vi fuldstændig glemte alle bitre Erfaringer fra de fire Maaneders Karavanerejse gennem Mongoliet og stormede

mod Mændene uden den mindste Tanke paa de Hunde, som vogtede Lejren.

* * *

MONGOLIETS Hunde er imidlertid glubske Vilddyr og langt mere frygtede end Ulvene. De er dresseret til at opholde sig i Teltens Nærhed, naar de ikke følger Lejrens Hjorder, og selve Lejrpladsen er deres umskrænkede Domæne. De ligger et eller andet Sted i Læ af et Telt eller inde mellem Kreaturerne og er tilsyneladende henskunket i den fredeligste Søvn, men i samme Øjeblik, de faar Færten af Ulve eller fremmede Mennesker, bliver de øjeblikkelig spillevende.

Er det Ulve, de kan vejre, hyler de paa en speciel Maade for at varsko Hyrderne, men er det fremmede Mennesker, som nærmer sig, ligger de ganske stille og lurur i spændt Forventning paa, om man vil betræde Lejrpladsen uden først at varsko Lejrens Folk.

Naar man nærmer sig en Mongolejr, skal man altid standse paa ca. 250 Favnes Afstand fra Teltene for at „varsko“ deres Beboere. Først efter at Kvinderne og Børnene har gjort Hundene uskadelige ved at sætte sig paa deres Hoveder, kan man komme nærmere, og Hundene slippes først løs, efter at de Fremmede er bragt i Sikkerhed i et af Teltene.

Men i vores Iver og Begejstring over at træffe Mennesker glemte vi fuldstændigt denne vigtige Nomaderegul, og vi naaede kun lige akkurat at gribe nogle tykke Stave og faa stillet os Ryg mod Ryg, inden Hundene var over os.

De angreb os fra alle Sider, de hylede og snurrede og ænsede tilsyneladende ikke de haarde Hug, som vi lod regne over dem.

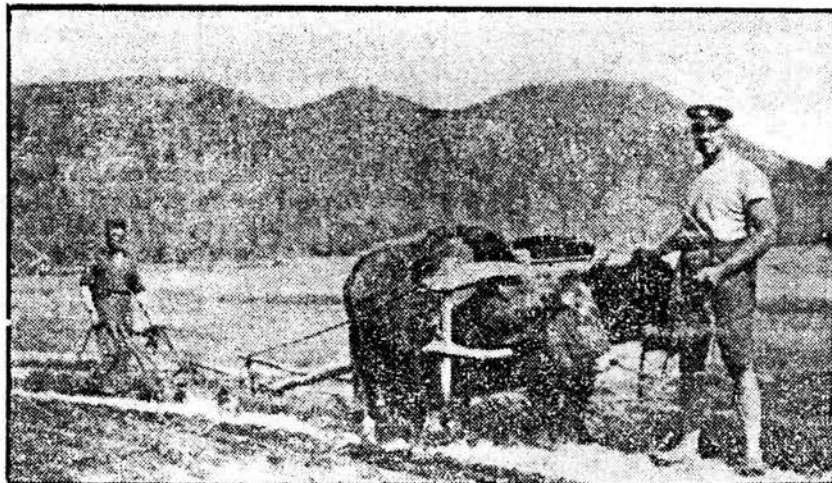
Vi kæmpede for Livet, og var de tilstrømmende Mongoler kommet nogle faa Minutter senere, havde vi utvivlsomt maattet bide i Græsset.

Det var en slet Entré, vi havde gjort i denne Lejr, og saa snart vi havde faaet sundet os, forsøgte vi at indtage de anviste Gæstebledser med Værdighed, og under den paafølgende Udveksling af Hilsener og Snusflasker forsøgte vi at raade Bod paa det skete ved at vise, at vi havde Kendskab til andre af Mongoliets uskrevne Etiketter.

* * *

PA den lange Karavanerejse gennem Mongoliet var det lykkedes for et Par af os at lære nogle Hundrede mongolske Gloser, og med dette magre Ordforraad indledede vi nu en stammende Konversation. Det viste sig, at Lejrens Beboere var næster lige saa fremmede i den Egn som vi, idet de for nogle Maaneder siden var ankommet fra Egnen omkring Baikal-Søen.

De tilhørte alle en Buriat-Stamme, som i mere end hundrede Aar havde været den russiske Czars Undersaatter. Stammen var nu blevet splittet paa Grund af de blodige Stridigheder mellem Rød- og Hvid-Gardister, som var blevet udkæmpet paa deres Græsgange. Mange af Stammens Folk var blevet Ofre for disse Kampe, andre var blevet berøvet alt — enten af det ene eller det andet Parti — og det var kun lykkedes nogle faa Klaner at flygte over Grænsen til Mongoliet.

Vi maatte være to om at pløje — en til at styre Ploven og en til at lede de mongolske Jakokser.

Medens vi talte sammen, var alle Teltets Folk beskæftigede med hver sin Syssel. En smeltede Bly til Kugler, en anden lavede de fineste Snedkerier med en stor, klodset Økse, og andre reparerede Saddeltøj og Fælder. Kvinderne sad smilende og nynnende og garvede Skind, som de senere syede til de dejligste bløde Pelse og Støvler. Det var en Fryd at se de Færdigheder, de alle lagde for Dagen, og den stille Glæde, hvormed de udførte dem. Det var netop alle de Færdigheder, som vi selv i saa høj Grad havde Brug for, og vi blev stærkt misundelige ved at se alt det dejlige Pelstøj, som de skabte ved deres øvede og flittige Hænders Hjælp. Saa begyndte vi at fortælle dem om Zobelstletten og om alle dens Tillokkelser, og da vi vendte hjem den følgende Lag, fulgte en af Lejrens Folk med for at tage den i Øjesyn.

★ ★ ★

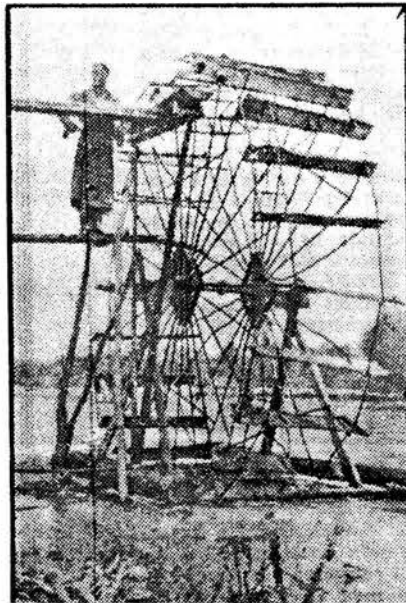
DEN følgende Uge flyttede Buriatterne deres Lejr til Zobelstletten, hvor de opslog deres Telte i vores Nærhed, og de gik alle i vores Tjeneste. Nu var vi ikke længere alene; vi fik varme Klæder, nærende, veltillavet Kost og de dygtigste Læremestre, vi kunde ønske os.

Hus efter Hus skød i Vejret, og vi indrettede en lille, men velassorteret Handelsbod, til hvilken Skovens Jægere og Steppernes Folk kom langvejs fra for at bytte deres Produkter med vores Varer. Vi byggede Husene langs Idersiden af et massivt Palisadeværk, som omgav hele vores lille Pionerby, og midt paa den store Gaardsplads rejste vi Storskovens rankeste Fyrrestamme, hvorfra Dannebrog vejede paa alle de Dage, vi formodede maatte være Søndage.

★ ★ ★

DA Solen begyndte at faa Magt og Sneen at smelte, sad vi paa en dejlig Gaard med Lader, Smedie, Mejeri og Savværk. I Staldene brølede vores egne Malkekøer, oppe paa Fjeldsiderne vogtede Buriatlejrens Unger vores Faar, og ude paa Steppen gik de Hopper, som snart skulde blive Stammen i vores stolte Hestehjord.

Da Steppen omsider laa fri for Sne, gik vi i Gang med dens Opmaaling og Inddeling i Agre, og saa snart Frosten var gaaet af Jorden, skar vi de første lange Furer i den jomfruelige Steppe. Jordens Beskaffenhed oversteg alle Forventninger; den herligste, sorte Muld med et dybt Underlag af gulbrunt Ler.

Ved Hjælp af et sindrigt Vandhjul lykkedes det os at skaffe Markerne den Væde, som Himlen nægtede dem

Vi pløjede med store, tunge „Oliver-Plove“, som var forspændt med stærke Okser, og vi maatte være to Mand om hvert Spand — en til at styre Ploven og en til at lede Okserne, som havde svært ved at begribe Nødvendigheden af at gaa lige frem. Plovene gik uafbrudt, saa længe vi overhovedet kunde se, og vi skiftedes til at betjene dem. De, som havde „Frivagt“, sysselsatte sig med Jagt i Skovene og Fiskeri i Floden, og vi forsynede os selv, Dag for Dag, med den herligste Kost, som vores flinke Buriatpiger tilberedte til os.

De fleste af Agrene blev anlagt i Gaardens Nærhed — andre paa et Sted, hvor en Biflod flød sammen med vores egen Iga-Flod, og hvor Terrænet tillod kunstig Vanding.

★ ★ ★

DET blev varmere Dag for Dag, og det var, som om alt og alle i Naturen havde lige saa travlt som vi med at berede sig til Sommeren. Mægtige Flokke af kendte og ukendte Fugle kom trækkende langs Floden for at slaa sig ned iblandt os eller for at fortsætte mod endnu fjernere Maal. Der kom baade hvide og sorte Storke, Svaner og Vildgæs og utallige Slags brogede Vildænder.

Eftertryk — ogsaa i Uddrag — forbudt.

LÆS I MORGEN:

Den fuldendte Tilværelse

Selve Steppen begyndte at skimre i lysegrønt for efterhaanden at prange i alle Foraarets glade Blomsterfarver. Der var smaa, røde Nelliker, vilde Pæoner, gule Smørblomster; og Kobjælder, baade gule, hvide og blaa; der stod saa myldrende tæt som Krokus i et Havebed. Alt det grønne, man troede var Græs, viste sig at være smaa nyspirede Planter i Knop, Planter, som stod parat til at vise deres egne Farver, saa snart de gamle Blomster havde afblomstret.

Skovens graciøse Sølvbirke begyndte at flagre med smaa, hjerteformede Blade, og de ranke Lærketræer klædte sig i hele deres dunlignende Foraarskrud. Overalt hørtes Fuglenes Kærligheds-sange og Familiepludren, medens de forelskede sig og laggede Bo. Og da endelig Gøgen ankom, laa hele vores medbragte Forraad af Udsæd i Zobelstlettens mørke Muld og spirede.

Vores Trækokser var udmagrede og udslidte. Selv var vi dødsenstrætte, men nu havde vi Tid til at strække os og hvile ud i sød Forventning om, at Jorden vilde skænke os sin Grøde som Kvittering for vores Slid.

CHENGGIS KHANS GRAV

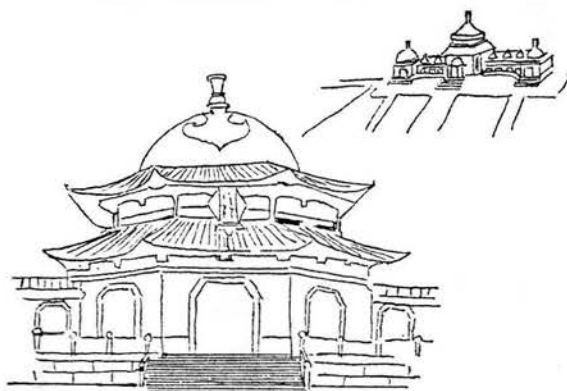
Den berømte Chenggis Khan levede i 65 år (1162-1227). Han døde i kamp i Ningxia, en selvstyreprovinc i nutidens Kina, lige syd for Indre Mongoli. Som den mongolske gravskik kræver, blev hans lig lagt ud i det åbne mongolske græsland på et hemmeligt sted, som forblev ukendt.

Senere blev der i Altai Bjergene rejst en teltlignende bygning, som en mindehal for den berømte Khan. Skiftende politiske interesser flyttede mindehallen til forskellige områder i det Indre Mongoli, blandt andet til Ordos. I 1954 flyttede man Chenggis Khans mindehal fra Ta Er (Kumbum) klosteret nær Xining i Qinghai provinsen til Ejn Horo banneret (Altan Xiret) i Ordos højlandet 150 km syd for Bautou i Indre Mongoli.

Man holder en stor fest hvert år på den 14. dag i den 7. måned (regnet efter månekalenderen). Der ofres både køer og får. Tidspunktet falder sammen med den kinesiske skik, hvor man ofrer til de døde på "Alle sjæles dag" eller som den mere populært kaldes: "De sultende ånders fest".

Foråret 1984 blev der sat statsmidler af til at restaurere "Chenggis Khans Grav". Den stigende turiststrøm til Kina har nok haft sin indflydelse på det. Mindehallen består af 3 store bygninger med kuppelformet tag, som minder om en ger, og udvendig beklædt med blå og gul glaseret tegl. I midterhallen findes en stor statue i hvid marmor af Chenggis Khan siddende på en trone med vægmalerier, som fortæller om hans bedrifter.

Nogle mongoler mener, at Chenggis Khan ligger begravet i det Ydre Mongoli. Blandt mongoler er der stor diskussion, om man skal forsøge at finde graven og om man skal lade turister slide den ned. De mennesker som øjner penge i foretæget er selvfølgelig for. Andre mener, at man af respekt for Chenggis Khan ikke engang skal forsøge at finde graven.

Midterbygningen af Chenggis Khans maosoleum i Indre Mongoli.

Så kan man læse i THE SUNDAY TIMES (London) af 14. juli 1991, at en mongolsk-japansk ekspedition tror at den er nær Chenggis Khans grav, hvor ifølge avisen hans lig skulle ligge velbevaret i permafrosten. Efter årtier af slidsom eftersøgning i Nordmongoliets afsides og isolerede bjergområder, har mongolske forskere indkredset stedet, hvor de tror, at resterne af Chenggis Khan ligger begravet.

Japanske forskere har ved hjælp af satellit, elektronisk udstyr og helikopter fundet underjordiske hulrum, som kan rumme Chenggis Khans grav eller flere af hans efterfølgere. Man tror også, at en af de 14 grave vil indeholde resterne af Kublai Khan, som var kejser af Kina.

Chenggis Khan døde nær den Gule Flod i Kina og hans trofaste mænd bragte hans lig til hans hjemegn. De dræbte alt levende på vejen, så ingen kunne vide noget. Marco Polo skal have antydnet, at der ved en lignende

lejlighed blev dræbt 20.000 mand, som overværede Mangu Khans begravelse. Mangu Khan var Chenggis Khans barnebarn. Ifølge lokale legender får Khanen slaver og dyr med i graven til brug for hans efterliv. Der skulle også ligge mængder af guld og sølv i de ukendte grave.

Forskerne udspurgte masser af lokale folk og en gammel mand på 88 år mente, at han som barn var blevet fortalt noget om Chenggis Khans grav:

"En tyrkisk kaptajn bragte liget tilbage. Han begravede 4 kister på forskellige lokaliteter. Han udsatte vagter om det rigtige sted og i 3 måneder lod han 1000 heste græsse på stedet. Bagefter tilbød han en stor pris til hvilken som helst der kunne udpege hvor graven var. Men ingen kunne finde den."

Det viste sig i sin tid, at et bjergområde på 240 km² blev erklæret for tabu, hvor ingen måtte komme. Gjorde de det, blev de truet med død. Det fortælles, at en Darkhat mongolstamme skulle vogte det hellige område og forblev der i 700 år indtil de i begyndelsen af det 20. århundrede blev flyttet et andet sted hen. Alt gik i glemmebogen. Det mongolske kommunist parti, som netop har fejret sin 70 års dag, fulgte Stalins opfordring til at afstå fra al forskning om Chenggis Khan.

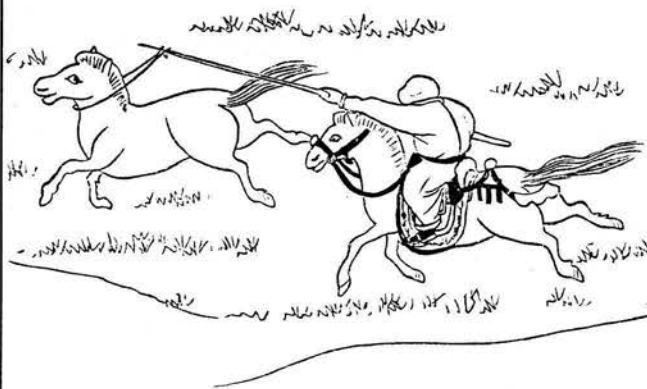
Sidste år afskaffede man den kommunistiske indflydelse og pludselig var Chenggis Khan ikke længere bandlyst. Han blev tværtimod trukket frem som nationens helt og fik en vodka opkaldt efter sig. En japansk avis tilbød at betale udgifterne ved en ekspedition, som skulle lokalisere Chenggis Khans grav.

Nogle mongoler, fortsætter avisen, er imod, at man rokker ved hemmeligheden om Chenggis Khans grav. De forudser alverdens ulykker for Mongoliet og påpeger, at dagen efter at den russiske professor Mikhail Gerasimov åbnede Tamerlane den Stores grav, invaderede Nazi-tyskerne Rusland 21. juni 1941.

Ekspeditions leder, den mongolske professor og etnograf Badam Hatam, som har læst under Garasimov ved Moskvas Universitet, ryster forbandelserne af sig:

"Vi er enige om, at graven ikke skal åbnes mod det mongolske folks vilje. Det er kun vores hensigt at bevare graven."

Badam Hatam kommer ikke ind på, om de øvrige grave også forbliver uåbnede. Mange mongoler håber på, at fundet af graven en gang for alle vil slå en streg over den kinesiske påstand, at Chenggis Khan ligger begravet i den kinesiske provins Indre Mongoli.

CATCHING HORSES ON THE PLAIN.

LASSO

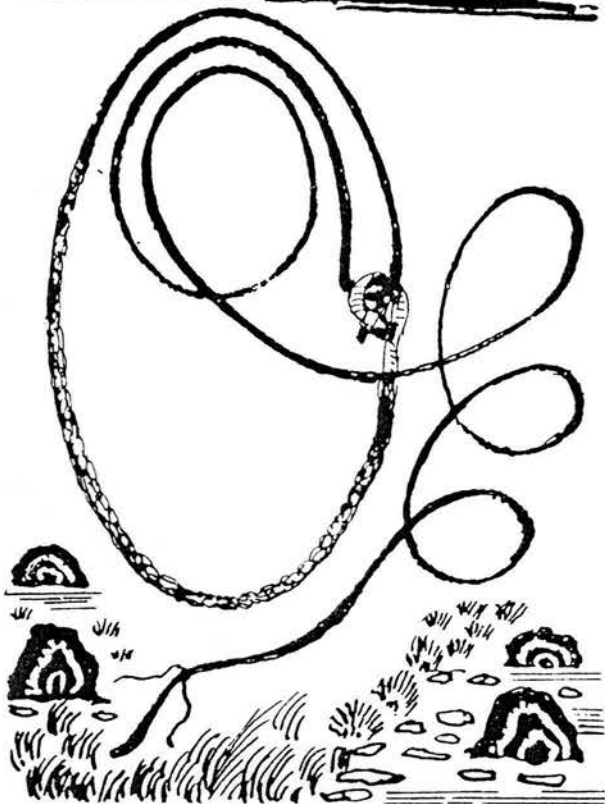
En flok heste galopere over steppen. Luften fyldes af vrinsk og lyde fra de mange hoves trampen på jorden. En rytter styrer sin hest ind i flokken i halsbrækende fart. Hestene bliver urolige. Rytteren har udset sig en smuk hingst. Den aner jagten og stryger af sted. Rytteren lasso overhaler den i luften og falder den om halsen. Hingsten standser op med et ryk.

Mongolernes historie og hverdag er begge forbundet med heste. Det er ikke uden grund, at man siger, at mongoler er født i sadlen, og at hesten er deres bedste ven. Mongolerne har mange skikke og traditioner i forbindelse med heste. Man opdrætter heste til forskellige formål, men først må den fanges.

Mongolernes almindelige lasso består af en lang stang med en rebbløkke i den yderste ende. Man kan kalde den for en stanglasso, eller UKRYUK, som den hedder på mongolsk.

Skal en rytter indfange en hest, vil han ride den ind og med stangen føre lassoløkken hen foran den jagede hests hoved, så dyret løber ind i løkken og bliver fanget ved, at rytteren standser sin egen hest. Fange hest med stanglasso kræver et godt håndelag og stærke kræfter for at holde hesten stangen.

I det vestlige Mongoli bruger hyrderne en lasso uden stang, altså den type som vi i Danmark kender bedst fra cowboyfilm. Denne lasso kalder mongolerne for BUGUIL. Den bliver lavet af kohud, som er skåret op i strimler. De vaskes i vand og står i blød et par måneder i en opløsning af vand, salt, hirse og valle. Derefter bliver læderbåndene udsat for kulde (frost) og så røget. Denne form for garvning af læder har været brugt af mongolerne langt tilbage i tid. Den bruges til læder, som skal være særligt holdbart.

Den mongolske lasso (buguil) består af flere dele. Hoveddelen hedder tseej på mongolsk. Det betyder direkte oversat 'bryst'. Den fremstilles af et særligt godt stykke læder der måler 200 cm gange 40 cm. Det skæres i 4 stykker på langs og flettes stramt sammen. Hoveddelen skal have en bestemt vægt og fylde, så lassoen kan kastes med stor sikkerhed over lang afstand. En lille træring er bundet til den ene ende, mens den anden stikkes igennem for at danne løkken. I den fri ende bindes 10-12 meter tynd, men meget stærk rem, som kaldes IKH BIE (kroppen) på mongolsk.

En dygtig hyrde må kunne kaste sin lasso siddende på sin hest i fuld galop eller løbende på steppen. Der er to metoder til at fange hest med buguil-lasso.

Ved den ene metode er lassokasteren til hest og rider på højde med den vilde hest, som skal fanges. Han kaster sin lasso og får den fangede hest til at tabe sin balance ved at hans egen hest standser brat op. Han trækker i lassoen og vinder den langsom ind. Der skal styrke og gode nerver til det arbejde. For at være på den sikre side vil rytteren iblandt slå den løse lasso ende om sit ben for at hindre den fangede hest i atter at stikke af.

Den anden metode består i at rytteren jager den vilde hest lige hen mod en lassomand, der står parat på steppen. Når den vilde hest er en 5-6 meter fra ham slynger han sin lasso ud. Han bøjer i knæene og kaster sig bagud. Hvis han taber sin balance, vil den fangede hest kunne slæbe ham hen ad jorden.

Det er klart at tæmme en hest er et farligt arbejde.

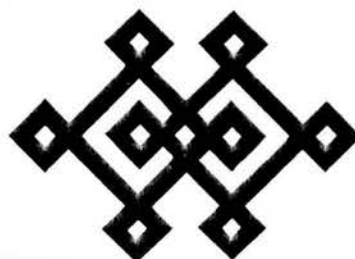

Drawings by J. Purevdori

ET SAGN OM VENNER

(1) Der var engang en ung tiger og en kalv, som blev gode venner. En aften da tigreren kom hjem fra jagt, fandt den at en ulv havde dræbt dens ven, kalven.

"Det er min skyld, at min ven, kalven har mistet sit liv", tænkte tigreren, fordi den ikke havde været der og passe på. I sin store sorg lagde den sig ved siden af sin døde ven og døde selv.

(2) Deres lig blev begravet af kongens hyrde. Snart voksede 2 flotte træer op fra stedet. Hver dag klatrede 2 små drenge ned fra træerne og legede hele dagen. Når det blev mørkt klatrede de igen op i hvert sit træ.

Snart ønskede kongen, at hans soldater skulle hente disse drenge, "for de ville nok blive dygtige soldater", tænkte kongen. Det varede ikke længe før de voksede op til at være 2 stærke mænd. De blev kaldt Altankhuu (Guldbarnet) og Mongonkhuu (Sølvbarnet).

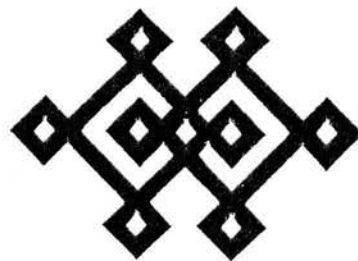
(3) En dag gav Den Hvide Konge Altankhuu ordre til at stille hos hæren og drage i krig. Mongonkhuu fik derimod ordre til at rejse østpå for i al hemmelighed at frarøve Den Sorte Konges 10. datter. Den Hvide Konge ønskede nemlig at gifte sig med hende. Han gav Mongonkhuu 3 punge med penge til rejsen og sagde:

"Den Sorte Konges døtre har alle sort hår. Men den smukkeste af dem alle er den 10. datter. Du kan kende hende på, at hun har tre gyldne hår i sit hår."

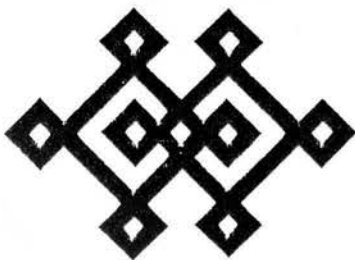
(4) Mongonkhuu steg til hest og red ud for at finde prinsessen med de tre gyldne hår. Efter meget lang tids rejse mødte han tre fattige hyrder. Han gav dem hver en af sine rejsepunge. De takkede den venlige unge mand og gav ham en pisk, et fårekødben og et stykke glødende trækul fra bålet, hvor ilden var ved at dø ud.

[RG: Til rejsebrug gemmer mongoler glødende kamelgødning i et messingrør, så man ikke har besvær med at gøre ild, når man har brug for det].

(5) Endelig langt om længe nåede Mongonkhuu frem til Den Sorte Konges palads. En kæmpe stor vagthund kom voldsomt gøende mod ham. Han stak den fårekødbenet. Straks holdt hunden op med at gø og lod ham vandre ind i paladset. Derinde fandt han prinsessen med de tre gyldne hår. Da han havde forklaret hende, hvorfor han var kommet, sagde hun:

"Jeg har intet ønske om at blive dronning til en gammel konge. Jeg vil være din kone. Vi må skynde os væk, før min far lader os dræbe begge to!"

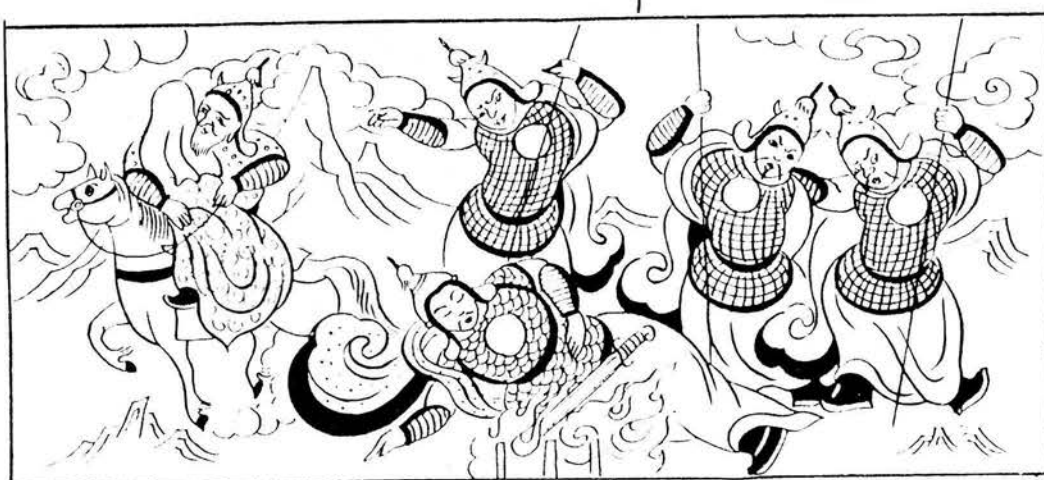

(6) De red hurtigt bort, men Den Sorte Konges soldater indhentede dem. Mongonkhuu brugte sin nye pisk mod dem og fjenderne faldt alle bevidstløse til jorden. Senere indhentede en anden gruppe af Den Sorte Konges soldater de flygtende. Mongonkhuu kastede noget af den glødende kamelgødning ud i det tørre græs, hvor der straks opstod en voldsom steppebrand, som opslugte de frembrusende soldater.

(7) Mongonkhuu satte piskan og hylsteret med gløderne i sit bælte og fortsatte sin rejse med prinsessen. Snart fandt de en tom ger. De bestemte sig for at bo der. Mongonkhuu gik hver dag på jagt og hans kone passede teltet. En dag sagde han til sin kone:

"Giv mig et af dine gyldne hår." Hun gjorde som han ønskede.

(8) Da Den Sorte Konges soldater til sidst fandt de to unge, huggede Mongonkhuu mange soldater ned med sin sabel. Men en af soldaterne skød ham med en pil, så han faldt om. Da prinsessen opdagede, at hendes mand var faldet, tog hun hans sabel og kastede den ind i bålet. Mongonkhuu lå bevidstløs på jorden. Den Sorte Konges soldater lod ham ligge og satte prinsessen på en hest og red bort med hende.

(9) På dette tidspunkt var Altankhuu vendt tilbage fra krigen. Da han opdagede, at hans gode ven var fraværende, gav han sig til at lede efter ham. Efter nogle dages forløb fandt Altankhuu sin ven ligge ved et bål. Han opdagede sin vens sabel i bålet. Da han tog den ud af ilden, vågnede Mongonkhuu. Derefter drog de to venner ud for at finde Mongonkhuus kone.

(10) Da de to venner nåede Den Sorte Konges palads, opdagede de at et stort uhyre med ni hoveder holdt vagt ved paladsets port. Med den magiske pisk og de magiske gløder dræbte de uhyret. Mongonkhuu kunne så redde sin kone ud af Den Sorte Konges palads.

(11) Altankhuu, Mongonkhuu og prinsessen levede lykkeligt sammen til deres dages ende fri for terror og lidelser. Ulykker vil altid undgå den, som har virkelige trofaste venner.

ÅRSTAL I MONGOLERNES HISTORIE

- 1115 Jin-staten grundlægges i Nordkina efter sejr over Liao-dynastiet.
- 1124 Liao-prinsen Yelü Tashi drager i kamp vestpå og grundlægger i Turkestan Karakhitai-riget i 1126.
- 1126 Jin-dynastiet grundlægges i Nordkina efter Jin har taget området fra Song.
- 1141 Karakhitai-kejseren Yelü Tashi erobrer Sultan Sanjars land i Persien.
- 1162 Temuchin fødes. (måske år 1155).
- 1164 Fred mellem Jin-riget i Nordkina og Song-riget i Sydkina.
- 1175 Yesukai-Bagatur dør, Chjenggis Khans far.
- 1182 Temuchin gifter sig med Börte.
- 1185 Temuchin danner forbund med Kereyiderne.
- 1187 Temuchin vælges til Khan.
- 1188 Temuchins sejr over Targutai og Taijiut-folket.
- 1194 Temuchin får hjælp fra Togrul, Keraiternes Khan, mod Tartarene.
- 1201 Jamuga vælges til Gur-Khan. Temuchin slår Jamugas hær.
- 1203 Krig mellem Temuchin og Togrul, Keraiternes Khan.
- 1204 Temuchin i krig med Naimanerne.
- 1204-1206 Temuchin forener alle mongoler.
- 1205 Jamuga dør.
- 1206 Temuchin vælges til Stor Khan og kalder sig Chenggis Khan.
- 1207 Krig mod Tangut-riget Xi-Xia (Hsi-Hsia).
- 1207 Tibet bliver Chenggis Khans versalstat.
- 1208 Jin-kejseren Ch'ang-Tsung dør. Prins Yuenchi efterfølger ham som kejser Wei Wang.
- 1209 Chenggis Khan igen i krig med Jin-kejseren.
- 1211-1216 Chenggis Khan invaderer Jin-staten i Kina.
- 1213 Paladsrevolution i Beijing, kejser Wei Wang dræbes.
- 1214 Hsuan-tsung ny Jin-kejser. Han slutter fred med mongolerne.
- 1215 Mongoleerne erobrer Beijing.
- 1215 Kublai fødes, Chenggis Khans sønnesøn.
- 1217 Handelsaftale mellem Chenggis Khan og Shah Muhammed.
- 1217 Jebeis krig mod Karakhitai.
- 1217-1218 Shah Muhammeds krig mod Bagdad.
- 1218 Mongoleerne invaderer Ægypten.
- 1218 Mongoleerne erobrer Karakhitai.
- 1219-1222 Mongoleerne i krig mod Khwarizman-riget.
- 1220 Chenggis Khan erobrer Samarkand og Bukhara.
- 1220 Sabutai forfølger Shah Muhammed.
- 1221 Shah Muhammed dør.
- 1221 Tuli i krig mod Khorassan.
- 1221 Chenggis Khan erobrer Merv.
- 1221-1224 Saburais invasion i Europa.
- 1223 Chenggis Khan vender tilbage til Mongoliet.
- 1223 Mukuli dør.
- 1223 Sabutai slår russerne.
- 1223 Jin-kejser Hsuan-tsung dør og efterfølges af sønnen Shu-hsu (1223-1234).
- 1223 Kejseren af Hsi-Hsia dør.
- 1225 Juji dør.
- 1226-1227 Mongoleerne i krig mod Hsi-Hsia.
- 1227 Chenggis Khan dør.
- 1229 Ogatai vælges til Storkhan (1229-1241).
- 1230-1234 Mongoleerne erobrer helt Jin-dynastiens Kina.
- 1232 Tuli dør.
- 1235 Mongolernes Kuriltai beslutter at føre 4 krige: (1) Mod Sung i syd. (2) Mod Korea i øst. (3) Mod Vestasien. (4) Mod Europa.
- 1236-1242 Batus krig i Europa.
- 1238 Batu bekrieger Nordrusland.
- 1240 Batu indtager Kiev.
- 1241 Batu besætter Polen og Ungarn.
- 1260-1294 Kublai Khan, kejser af Kina.
- 1266 Nicolo og Matteo Polo besøger Kublai Khan.
- 1267-1279 Kublai Khan erobrer Det Sydlige Sung-rige.
- 1271-1295 Marco Polos rejser.

LITTERATUR OM MONGOLER PÅ SKANDINAVISK TILLÆG I

I GER(2) bragtes en ukomplet bogliste om mongolerne. Redaktionen vil fortsat arbejde videre på en mere fylldig liste, og modtager derfor gerne supplerende oplysninger fra selskabets medlemmer. Her bringes medlemmernes indsendte bidrag til forbedring af den tidligere udsendte liste.

*: Er udtryk for manglende viden.

ANDERSEN, Erik André & Ole BRUUN [1991]: **Situations- og perspektivanalyse MONGOLIET**. 37 sider (København: Nordisk Institut for Asien Studier & Informationscenter om Østeuropa for Danida).

BAHNSON, Kristian [1900]: **Etnografien Fremstillet i Dens Hovedtræk**. 2 bind (548+705 sider) (København: Det Nordiske Forlag) - side:660-677: Nord- og Centralasiatiske Folk. (Mongoler s:667).

BANG, Gustav [1895]: **Marco Polo**. * sider (København).

EBBELL, Bendix [1924]: **Marco Polo gjenfortalt**. * sider (Kristiania).

GILMOUR, James [1903]: **Blandt Mongolerne**. * sider (København).

GREDSTED, Torry [1935]: **Boden Betales**. 116 sider (København: Gyldendal). Roman. Anden del af "Løftet som Bandt". Mongoliet i 1930erne.

RØNBECH, Kåre [1940]: **Mongoliet og den Danske Mongolieekspedition 1938-1939**. Ledetraad ved Folkelig Universitetsundervisning, 102:1-4 (København: Folkeuniversitetsudvalget).

HANNESTAD, Knud (red) [1958]: **Guillaume de Rubruks Rejse gennem Centralasien (1253-1255)**. Udgivet af Selskabet til Historiske Kildeskrifters oversættelse 13(7):1-219 (København: Munksgaard).

SVEND OTTO S. [1989]: **Kamelrytteren**. 28 sider (København: Gyldendal) - Billedbog.

THOMSEN, Vilhelm [1901]: **Mongolsk Sprog**. Samlomensens Konversationsleksikon, 12:948 (København). se Ger(3) side 18.

Anerkendelse

ULAN BATOR (RB-Reuter) - Mongoliets har besluttet at anerkende de tre baltiske stater, Estland, Letland og Litauen. Under et ekstraordinært parlamentsmøde blev det desuden besluttet, at højtstående embedsmænd i regeringen og i medierne ikke må tilhøre et politisk parti. Embedsmænd sagde, at parlamentsbeslutningen betyder, at enten må Mongoliets præsident, Punsalmaagiyn Ochirbat, trække sig tilbage eller forlade det kommunistiske parti. Mongoliet var i næsten 70 år en sovjetisk satellitstat.

KILDE: POLITIKEN, 31. august 1991

DANSK MONGOLSK SELSKAB

Selskabets bestyrelse planlægger et medlemsmøde i november, hvor formand og sekretær vil fortælle om indtryk fra et besøg til Mongoliet i oktober 1991.

REJSEPLANER FOR 1992

Flere firmaer og personer påtænker at planlægge rejser til Mongoliet i 1992. Som forbruger service bringes her nogle navne og telefonnumre for interesserede. Der er sikkert flere andre - Jørgen Bitsch plejer at drage til Mongoliet hvert år - som har planer, men det har ikke været muligt for redaktionen at få oplysninger på grund af tidsnød. Næste nummer af GER vil uddybe disse oplysninger, så redaktionen ser gerne at man indsender information.

Anita Garbers (Telf: 31 46 70 15) planlægger vandretur i Mongoliet juli 1992 i samarbejde med Dansk Vandrelag og Mongolsk Dansk Selskab.

Anette Ackerman (Telf: 35 43 19 68), FDM og Globe-trotter planlægger rejse til Mongoliet i 1992 med en R. Gilberg som rejseleder.

INDHOLD

BRYDNING	2
The Mongol Messenger: NAADAM FESTIVAL	3
The Mongol Messenger: MY DREAM CAME TRUE	4
The Mongol Messenger: CONFRONTATION? NO, COMPROMISE!	5
Tungalag Njama: MONGOLSK DANSK SELSKAB	6
Bulgan Njama: GÆSTER FRA MONGOLIET	6
David Sneath: DEN MONGOLSKE FOLKEREPLIK LIGE NU	7
Jan Koed: FORANDRINGEN VINDE REJSEINDTRYK FRA MONGOLIET	9
MONGOLSKE ORDSPROG oversat ved Bulgan Njama	11
Ole Bruun: REFORMERNE FORTSÆTTES	13
DEMONSTRATION	16
Vilhelm Thomsen: MONGOLIET og MONGOLSKE SPROG	18
SPROGGRUPPER I MONGOLIET	19
E. Oyun: GAMLE BRYLLUPS SKIKKE	20
EN MONGOLSK RAKDAB-MOBILE	22
Carl Rasmussen: ET MONGOLSK BRYLLUP	23
DEN LILLE PIGES LEG MED TÆNDSTIKKER	27
Henning Haslund-Christensen: Drømmen om en bedre verden (2): DEN FØRSTE PLOVFURE	28

CHENGGIS KHANs GRAV	31
LASSO	32
ET SAGN OM VENNER	34
ÅRSTAL I MONGOLERNES HISTORIE	38
LITTERATUR OM MONGOLER PÅ SKANDINAVISK, TILLÆG 1	39
ANERKENDELSE	39
NÆSTE MØDE	39

Nr. 3 - 2. ÅRGANG - OKTOBER 1991
Nr. 4 udkommer foråret 1992.

GER udgives af DANSK MONGOLSK SELSKAB og er selskabets medlemsblad. Ansvarshavende redaktør: Rolf Gilberg. Indlæg uden forfatterangivelse er produceret af redaktionen.

Selskabets sekretær: Bulgan Njama
Fuglebo 2, 2000 Frederiksberg
Telefon : 38 33 21 06 - Postgiro: 7 84 15 82
Medlemskontingent: 100 kr pr år.

DANSK MONGOLSK SELSKABs bestyrelse består af:
Formand Rolf Gilberg, Sekretær Bulgan Njama,
Kasserer Leif Petersen, Søren Haslund-Christensen,
Jørgen Bitsch, Klaus Ferdinand og Jan Koed.

DANSK MONGOLSK SELSKABs FORMÅL

a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområde i Den Mongolske Folkerepublik, Kina og Sovjetunionen.

b) at udgive skrifter om mongolerne.

c) at være samlingsorgan for personer, der interesser sig for mongoler og deres forhold.

d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne.

e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.